

Socialtjänstfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas drygt 80 motionsyrkanden från allmänna motions-tiden 2010.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete på olika områden.

I betänkandet finns 26 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Utskottets överväganden	10
Hjälp i hemmet	10
Motioner	10
Gällande rätt	10
Bakgrund	10
Utskottets ställningstagande	12
Kvalitet i socialtjänsten	12
Motioner	12
Gällande rätt	13
Bakgrund	13
Utskottets ställningstagande	15
Hemlöshet	15
Motioner	15
Gällande rätt	16
Bakgrund	17
Utskottets ställningstagande	20
Barn och unga	21
Motioner	21
Gällande rätt	23
Bakgrund	24
Utskottets ställningstagande	29
Äldre	30
Motioner	30
Gällande rätt	31
Bakgrund	31
Utskottets ställningstagande	32
Föräldrautbildning och familjerådgivning	32
Motioner	32
Gällande rätt	32
Bakgrund	33
Utskottets ställningstagande	34
Våld i nära relationer m.m.	35
Motioner	35
Gällande rätt	38
Bakgrund	38
Utskottets ställningstagande	48
Adoption	50
Motioner	50
Gällande rätt	50
Bakgrund	51
Utskottets ställningstagande	51
Reservationer	52
1. Hjälp i hemmet, punkt 1 (MP)	52

2. Kvalitet i socialtjänsten, punkt 2 (S, MP, V)	52
3. Hemlöshet, punkt 3 (S)	53
4. Hemlöshet, punkt 3 (MP)	54
5. Hemlöshet, punkt 3 (V)	55
6. Vräkning av barnfamiljer, punkt 4 (S, MP, V)	56
7. Hyresinbetalningar, punkt 5 (MP)	57
8. Stöd och skydd för barn och unga, punkt 6 (S)	57
9. Stöd och skydd för barn och unga, punkt 6 (MP, V)	59
10. Riksbarncentrum, punkt 7 (S, MP)	60
11. Äldre, punkt 12 (S)	60
12. Kommunernas ansvar, punkt 14 (MP)	61
13. Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, punkt 15 (S)	61
14. Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, punkt 15 (MP)	62
15. Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, punkt 15 (V)	63
16. Utredning om behovet av skydd för våldsutsatta kvinnor som lever gömda, punkt 16 (V)	64
17. Kvinnojourer, punkt 17 (S)	65
18. Kvinnojourer, punkt 17 (MP)	66
19. Kvinnojourer, punkt 17 (V)	66
20. Skyddat boende, punkt 18 (S, V)	67
21. Skyddat boende, punkt 18 (MP)	68
22. Dödsfallsutredningar, punkt 19 (S)	69
23. Sexuella övergrepp mot barn, punkt 20 (S)	70
24. Sexuella övergrepp mot barn, punkt 20 (MP)	71
25. Hatbrottsjourer, punkt 21 (V)	72
26. Adoption för samkönade par, punkt 22 (S, MP, V)	72
Särskilda yttranden	74
Familjehemsföräldrar, punkt 8 (S)	74
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	75
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	75

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Hjälp i hemmet

1. Hjälp i hemmet

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So308 av Penilla Gunther (KD) och

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) yrkande 26.

Reservation 1 (MP)

Kvalitet i socialtjänsten

2. Kvalitet i socialtjänsten

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So304 av Christer Winbäck och Ulf Nilsson (båda FP),

2010/11:So368 av Anna SteeleKarlström (FP) yrkande 2 i denna del
och

2010/11:So500 av Carina Ohlsson m.fl. (S).

Reservation 2 (S, MP, V)

Hemlöshet

3. Hemlöshet

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So363 av Emma Henriksson (KD),

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 1, 4 och 5,

2010/11:So539 av Åsa Lindestam m.fl. (S) och

2010/11:So594 av Börje Vestlund (S).

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (MP)

Reservation 5 (V)

4. Vräkning av barnfamiljer

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So258 av Carina Hägg (S),

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 3,

2010/11:So428 av Otto von Arnold (KD),

2010/11:So473 av Abir Al-Sahlani (C) och

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) yrkande 27.

Reservation 6 (S, MP, V)

5. Hyresinbetalningar

Riksdagen avslår motion

2010/11:So595 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde
(båda C).

Reservation 7 (MP)

*Barn och unga***6. Stöd och skydd för barn och unga**

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So353 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M),

2010/11:So388 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) yrkandena 1–3,

2010/11:So391 av Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S),

2010/11:So486 av Helena Bouveng (M) och

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) yrkandena 28 och 33.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (MP, V)

7. Riksbarncentrum

Riksdagen avslår motion

2010/11:Ju334 av Carina Ohlsson m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 10 (S, MP)

8. Familjehemsföräldrar

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Sf338 av Andreas Carlson och Annika Eclund (båda KD)

yrkande 3 och

2010/11:So514 av Elin Lundgren (S).

9. Riskbedömningar vid vårdnadstvister

Riksdagen avslår motion

2010/11:C314 av Andreas Norlén och Mats Johansson (båda M)

yrkande 3.

10. Unga som begår brott

Riksdagen avslår motion

2010/11:Ju361 av Otto von Arnold och Yvonne Andersson (båda

KD) yrkande 2.

11. Vanvård i den sociala barnvården

Riksdagen avslår motion

2010/11:So434 av Anita Brodén och Jan Ertsborn (båda FP) yrkan-

dena 1 och 2.

*Äldre***12. Äldre**

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So231 av Olle Thorell (S) och

2010/11:So368 av Anna SteeleKarlström (FP) yrkandena 1 och 2 i

denna del.

Reservation 11 (S)

*Föräldrautbildning och familjerådgivning***13. Föräldrautbildning och familjerådgivning**

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So311 av Annika Eclund och Yvonne Andersson (båda KD)
yrkandena 1 och 2,

2010/11:So335 av Åsa Lindestam (S),

2010/11:So362 av Emma Henriksson (KD) och

2010/11:So404 av Andreas Carlson (KD).

*Våld i nära relationer m.m.***14. Kommunernas ansvar**

Riksdagen avslår motion

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 7.

Reservation 12 (MP)

15. Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 2 och 9,

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkandena 8 och 9,

2010/11:Ju332 av Hillevi Larsson (S) yrkande 2,

2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 2,

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 8–10,

2010/11:So238 av Christina Oskarsson (S),

2010/11:So354 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M) och

2010/11:So592 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 13 (S)

Reservation 14 (MP)

Reservation 15 (V)

16. Utredning om behovet av skydd för våldutsatta kvinnor som lever gömda

Riksdagen avslår motion

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 13.

Reservation 16 (V)

17. Kvinnojourer

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Ju261 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 2,

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6,

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7 och

2010/11:So601 av Carina Hägg (S).

Reservation 17 (S)
Reservation 18 (MP)
Reservation 19 (V)

18. Skyddat boende

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 8,

2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 1 och

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 4 och 11.

Reservation 20 (S, V)
Reservation 21 (MP)

19. Dödsfallsutredningar

Riksdagen avslår motion

2010/11:So448 av Carina Ohlsson (S).

Reservation 22 (S)

20. Sexuella övergrepp mot barn

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Ju293 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 13, 15 och 16,

2010/11:Ju330 av Hillevi Larsson (S) yrkande 3,

2010/11:So215 av Billy Gustafsson (S),

2010/11:So329 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1–4,

2010/11:So533 av Lena Asplund (M) yrkandena 1–4 och

2010/11:So540 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Reservation 23 (S)
Reservation 24 (MP)

21. Hatbrottsjourer

Riksdagen avslår motion

2010/11:Ju412 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 25 (V)

Adoption

22. Adoption för samkönade par

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:C310 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) och

2010/11:C345 av Tomas Tobé (M).

Reservation 26 (S, MP, V)

23. Adoption för äldre föräldrar

Riksdagen avslår motion

2010/11:So542 av Jan-Evert Rådström och Åsa Coenraads (båda M).

Stockholm den 29 mars 2011

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (C), Lena Hallengren (S), Mats Gerdau (M), Jan R Andersson (M), Christer Engelhardt (S), Margareta B Kjellin (M), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Anders W Jonsson (C), Agneta Luttröpp (MP), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Carina Moberg (S), Maria Lundqvist-Brömster (FP) och Roland Utbult (KD).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i betänkandet drygt 80 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2010.

Den 17 februari 2011 höll utskottet ett internt seminarium där utskottet mötte ungdomar som har erfarenheter av vård i familjehem och i hem för vård eller boende och Barnombudsmannen Fredrik Malmberg. Barnombudsmannen tog initiativ till seminariet bl.a. mot bakgrund av ett regeringsuppdrag i början av 2010.

Den 1 mars 2011 hade utskottet besök av Kerstin Wigzell, särskild utredare, som informerade om Upprättelseutredningens betänkande (SOU 2011:9).

Utskottets överväganden

Hjälp i hemmet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om hjälp i hemmet vid förälders eller barns sjukdom.

Jämför reservation 1 (MP).

Motioner

I motion So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) begärs i yrkande 26 ett tillkännagivande om möjlighet till hemstöd för ensamstående föräldrar. Motionärerna påpekar att i en situation när barnet eller föräldern är mycket sjuk finns ingen möjlighet för ensamföräldern att exempelvis handla eller städa i hemmet. I en sådan situation borde ensamstående föräldrar få hjälp med det allra viktigaste. Motionärerna förklarar att ett sådant stöd bör vara en tjänst motsvarande hemtjänsten för äldre.

I motion So308 av Penilla Gunther (KD) begärs ett tillkännagivande om vikten av tillgång till hjälp i hemmet för omvårdnad av barn vid en förälders sjukdom.

Gällande rätt

Av 2 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, framgår att kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

Av 3 kap. 6 § följer att socialnämnden genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst bör underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra.

I 13 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110) finns bestämmelser om rätten till tillfällig föräldrapenning.

Bakgrund

Socialtjänstlagen reglerar kommunens yttersta ansvar för att de människor som bor och vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän, t.ex. landstingen. Till socialtjänstens uppgifter hör att svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det. Det finns i lagen inte angivet alla de insatser som den kommunala socialtjänsten kan bistå med. Vissa insatser är kommunerna skyldiga att bistå med

medan andra kan de bistå med ändå, antingen mot återbetalning eller som en ren serviceinsats. När det finns ett behov av stöd och hjälp som inte kan tillgodoses på annat sätt än via socialtjänsten är kommunerna skyldiga att bistå med insatser motsvarande en skälig levnadsnivå. Om den enskilde är i en akut nödsituation är han eller hon i behov av omedelbart bistånd, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Insatser som kommuner kan bli skyldiga att bistå med kan vara ekonomisk hjälp och insatser för barnets skydd eller stöd. Det kan t.ex. handla om bistånd till mat, kläder, resekostnader, jourfamiljehem eller annat stöd. Socialtjänsten har till uppgift att tillhandahålla sociala tjänster genom rådgivningsbyråer, socialcentraler, socialjour eller annan därmed jämförlig verksamhet.

Av 3 kap. 6 § första stycket SoL framgår att socialnämnden bl.a. genom hemtjänst bör underlätta för den enskilde att bo hemma och ha kontakt med andra. Begreppet hemtjänst är inte definierat i lagen. Av tidigare propositioner och betänkanden framgår vilka typer av insatser som ska ingå i hemtjänsten (prop. 1997/98:113, prop. 1996/97:124, bet. 1996/97:SoU18, jfr även prop. 1992/93:129). Hemtjänst innefattar dels uppgifter av servicekaraktär, dels uppgifter som är mer inriktade på personlig omvårdnad. Med serviceuppgifter avses bl.a. praktisk hjälp med hemmets skötsel som städning och tvätt, hjälp med inköp, ärenden på post- och bankkontor och hjälp med tillredning av måltider och utdelning av färdiglagad mat. Med personlig omvårdnad avses de insatser som därutöver behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka, klä och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser som behövs för att bryta isolering och för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet.

Förmånen tillfällig föräldrapenning betalas till en förälder som behöver avstå från förvärsarbete när barnet är sjukt eller när barnets ordinarie vårdare, t.ex. dagbarnvårdare, är sjuk. Föräldern kan även överlåta sin tillfälliga föräldrapenning till en annan försäkrad. Om en förälder själv är sjuk kan Försäkringskassan besluta att en annan försäkrad person ska få rätt till tillfällig föräldrapenning under motsvarande förhållanden. För ensamstående föräldrar finns även möjlighet att genom Försäkringskassans beslut låta en annan försäkrad, som avstår från förvärsarbete, få rätt till tillfällig föräldrapenning för att vårda ett barn som inte fyllt tre år om föräldern på grund av sjukdom inte kan vårda barnet. I detta fall behöver föräldern inte vara förvärsarbetande. Se 13 kap. 8, 9, 16, 22 och 31 a §§ socialförsäkringsbalken.

I budgetpropositionen 2010/11:1 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn nämns på s. 30 att regeringen vill utreda möjligheten för studerande att låta någon som avstår från arbete ta hand om den studerandes sjuka barn med tillfällig föräldrapenning.

Utskottets ställningstagande

Kommunerna är skyldiga att bistå med insatser motsvarande en skälig levnadsnivå i de fall behov av stöd och hjälp inte kan tillgodoses på annat sätt än via socialtjänsten. Socialnämnden bör bl.a. genom hemtjänst underlätta för den enskilde att bo hemma. Hemtjänst innefattar bl.a. hjälp med städning, tvätt och inköp.

För ensamstående föräldrar finns möjlighet att genom Försäkringskassans beslut låta en annan försäkrad, som avstår från förvärvsarbete, få rätt till tillfällig föräldrapenning för att vårda ett barn som inte fyllt tre år om föräldern på grund av sjukdom inte kan vårda barnet.

Regeringen har nyligen genom proposition 2010/11:49 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun lämnat förslag till förändringar i bl.a. socialtjänstlagen. Förslagen syftar till att förtydliga kommunernas ansvar och därigenom skapa bättre förutsättningar för att undvika tvister och stärka den enskildes rättssäkerhet. Propositionen behandlas nu av riksdagen. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna So308 (KD) och So543 (MP) yrkande 26. Dessa avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Kvalitet i socialtjänsten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvalitet i socialtjänsten och om legitimation för socionomer.

Jämför reservation 2 (S, MP, V).

Motioner

I motion So500 av Carina Ohlsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om socialtjänsten. Motionärerna påpekar att trycket på socialtjänsten har ökat genom åren och att många som arbetar inom socialtjänsten anser att frågan om ekonomiska resurser fått alltmer utrymme i arbetet. Effekten har blivit att personer som behöver socialtjänstens stöd och hjälp inte får den hjälp de borde få. Mot bakgrund av de ökade behoven och den ökade arbetsbördan för socialtjänsten bör regeringen och riksdagen vidta åtgärder och säkerställa att socialtjänstlagens intentioner kan upprätthållas.

I motion So368 av Anna SteeleKarlström (FP) begärs i yrkande 2 (delvis) ett tillkännagivande om att etablera en funktion för kvalitetsutveckling inom Socialstyrelsen. Den funktionen skulle innebära ett ansvar för ständig utveckling av vårdkvalitet i landet.

I motion So304 av Christer Winbäck och Ulf Nilsson (båda FP) begärs ett tillkännagivande om att införa legitimation för socionomer.

Gällande rätt

Av 3 kap. 3 § SoL framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det för utförande av socialnämndens uppgifter ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Det framgår vidare att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.

Bakgrund

Enligt utredningen Evidensbaserad praktik i socialtjänsten – till nytta för brukaren (SOU 2008:18), som lämnades i mars 2008, är kunskapsbasen inom socialtjänsten outvecklad. Verksamheten drivs inte alltid utifrån kunskap om vilken effekt olika insatser, arbetssätt och metoder ger. Utredningen menar även att formerna för statligt stöd till kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten ofta är projektbaserade, kortsiktiga och sker utan tydlig samordning mellan forskning, praktik, utbildning och implementering.

För att komma till rätta med bristerna enades regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i juni 2010, efter ett omfattande arbete styrt från Socialdepartementet, om ett nytt sätt att arbeta med dessa frågor genom Plattform för arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik i socialtjänsten. Det nya sättet innebär att staten och huvudmännen i samverkan ska ange inriktningen för samordnade och långsiktiga insatser till stöd för en evidensbaserad praktik i socialtjänsten, och de framtida överenskomna insatserna ska göras utifrån gemensamma prioriteringar på nationell respektive lokal nivå. Ambitionen är att göra årliga överenskommelser om hur arbetet ska bedrivas samt att samordna initiativ på lokal och nationell nivå. Socialstyrelsen har vidare fått i uppdrag att utveckla en webbaserad nationell kunskapsportal inom äldreområdet och psykiatrin. Den tekniska plattform som tas fram ska vara gemensam för de båda områdena men också ha potential att utvecklas och omfatta fler områden.

I juni 2009 fattade regeringen beslut om en samlad nationell strategi för kvalitetsutveckling genom öppna jämförelser inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Syftet med strategin är att öka öppenheten om socialtjänstens och vårdens resultat, för att underlätta fria val och styrning och för att driva på kvalitets- och effektivitetsutveckling. Strategin anger fyra utvecklingsområden: infrastruktur för datafångst, öppna jämförelser och snabbt tillgängliggörande av insamlad data, analyser av redovisat läge och stöd till en aktiv verksamhetsutveckling. Inom ramen för strategin har en rad projekt genomförts på nationell, regional och kommunal nivå för att förbättra förutsättningarna för öppna jämförelser.

Inom ramen för den nationella strategin fick Socialstyrelsen i juni 2009 ett strategiskt uppdrag att intensifiera utvecklingen av öppna jämförelser inom socialtjänstens olika verksamhetsområden. Uppdraget ska genomföras i samverkan med SKL. Målet är att det 2014 ska finnas lättillgängliga, aktuella, ändamålsenliga och tillförlitliga kunskapsunderlag i form av

öppna jämförelser av data som stöder fria val, nationella såväl som verksamhetsnära beslut, förbättringsarbete och granskning av socialtjänsten och hälso- och sjukvårdens hemsjukvård. Socialstyrelsen ska vidareutveckla indikatorer på kvalitet, resultat och effektivitet, öka tillgången på data, vidareutveckla terminologin samt publicera jämförelser och analyser av resultaten på ett lättillgängligt sätt.

Under senare år har ett arbete pågått med att ta fram s.k. kvalitetsindikatorer för att belysa fler aspekter av de sociala tjänsternas kvalitet. Enligt Socialstyrelsens handbok *God kvalitet i socialtjänsten* (2008) uppnås god kvalitet när tjänsterna svarar mot de mål (lagar, förordningar och föreskrifter) som beslutats samt att de

- bygger på respekt för människors självbestämmande och integritet
- utgår från en helhetssyn, är samordnade och präglas av kontinuitet
- är kunskapsbaserade och effektivt utförda
- är tillgängliga och jämlikt fördelade
- är trygga och präglas av rättssäkerhet i myndighetsutövningen.

Den 1 januari 2010 trädde tillsynsreformen (prop. 2008/09:160, bet. 2008/09:SoU22, rskr. 2008/09:259) i kraft. Denna innebär att tillsynen av socialtjänsten och tillsynen enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, samordnas med tillsynen av hälso- och sjukvården, och tillsynsmyndighet är Socialstyrelsen. Tillsynsmyndigheten har bl.a. fått utökade möjligheter att utfärda förelägganden för att avhjälpa missförhållanden, och barnrättsperspektivet har stärkts. Statskontoret har fått i uppdrag att följa upp och utvärdera tillsynsreformen och ska senast den 31 mars 2013 rapportera om uppföljningen. I uppdraget ingår att årligen följa utvecklingen och vid behov lämna en delrapport till regeringen.

Regeringen beslutade i juni 2010 om strategin för Nationell eHälsa för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg. Arbetet inom Nationell eHälsa inriktas på att skapa synliga och konkreta förbättringar för individen, välfungerande elektroniska beslutsstöd och underlag för vård- och omsorgspersonal samt verktyg för styrning och uppföljning för beslutsfattare på olika nivåer. Strategin syftar till att stödja socialtjänsten och hälso- och sjukvården i de utmaningar som de står inför.

En särskild utredare har haft uppdraget att utreda ett antal frågor som rör behörighetsregleringen inom bl.a. socialtjänsten. I oktober 2010 lämnades *Kompetens och ansvar – Betänkande av 2009 års behörighetsutredning* (SOU 2010:65). I betänkandet föreslås bl.a. ett kompetenslyft inom socialtjänsten. Krav ska ställas i lag på socionomexamen, eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan, för vissa arbetsuppgifter inom socialtjänsten. Befintlig personal ska under en övergångsperiod på fem år erbjudas kompetenshöjande utbildning. Betänkandet har varit på remiss t.o.m. den 1 mars 2011 och bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att det pågår flera nationella satsningar för att förbättra kvaliteten och effektiviteten i socialtjänsten. Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har genom Plattform för arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik i socialtjänsten under 2010 enats om ett nytt sätt att arbeta för att stödja utvecklingen av en evidensbaserad praktik i socialtjänsten. Till detta kan läggas strategin för kvalitetsutveckling genom öppna jämförelser inom socialtjänst och hälso- och sjukvård från 2009. Inom ramen för denna strategi har Socialstyrelsen ett pågående uppdrag att i samverkan med SKL utveckla öppna jämförelser inom socialtjänstens alla verksamhetsområden, vilket bl.a. inbegriper vidareutvecklandet av indikatorer på kvalitet, resultat och effektivitet.

Sedan den 1 januari 2010 har tillsynsverksamheten enligt bl.a. socialtjänstlagen förts över till Socialstyrelsen och samordnats med tillsynen av hälso- och sjukvården. Därmed finns bättre förutsättningar för en mer enhetlig och förutsägbar tillsyn, och det underlättar för den enskilde att hitta rätt när han eller hon vill framföra klagomål eller anmäla brister.

Utskottet påminner slutligen om förslaget från 2009 års behörighetsutredning (SOU 2010:65) som bl.a. föreslår att krav ska ställas i lag på socio-nomexamen, eller annan relevant examen i högskolan, för vissa arbetsuppgifter inom socialtjänsten. Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

Riksdagen bör inte ta något initiativ på området. Motionerna So304 (FP), So368 (FP) yrkande 2 (delvis) och So500 (S) avstyrks.

Hemlöshet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hemlöshet, vräkning av barnfamiljer samt hyresinbetalningar.

Jämför reservationerna 3 (S), 4 (MP), 5 (V), 6 (S, MP, V) och 7 (MP).

Motioner

Hemlöshet

I motion So539 av Åsa Lindestam m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om vad som sägs i motionen om hemlöshet. Motionärerna anser bl.a. att regeringen bör arbeta för en nolltolerans mot hemlöshet. Ett liknande yrkande finns i motion So594 av Börje Vestlund (S).

I motion So363 av Emma Henriksson (KD) begärs ett tillkännagivande om utvecklad forskning om och en nollvision för hemlöshet.

I motion So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om en politik mot hemlöshet baserad på metoden ”bostad först”. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om en lagstiftning som ger kommunerna ansvaret för att erbjuda alla som lever i hemlöshet en fast bostad. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om behovet av en stiftelse med Y-stiftelsen i Finland som modell. Den stiftelsen har ca 5 000 lägenheter i ca 50 kommuner. Stiftelsen stöder kommunerna i att klara bostadsförsörjningen.

Vräkning av barnfamiljer

I motion So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) begärs i yrkande 27 ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med ett förslag för att ytterligare förstärka vikten av att barn inte vräks. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma med förslag för att förstärka lagstiftningen kring vräkning av barn. Ett liknande yrkande finns i yrkande 3 i motion So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP).

I motion So258 av Carina Hägg (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att kommunernas socialtjänster får den hjälp och kunskap de behöver för att uppfylla lagstiftningens krav på att inga barn ska behöva drabbas av vräkning.

I motion So428 av Otto von Arnold (KD) begärs ett tillkännagivande om att socialtjänsten ska bli mer aktiv i att tillvarata barns intressen vid vräkning.

I motion So473 av Abir Al-Sahlani (C) begärs ett tillkännagivande om behovet av en kartläggning av hemlösa barns situation.

Hyresinbetalningar

I motion So595 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) begärs ett tillkännagivande om att göra en översyn av regelverket så att hyran kan tas direkt från det ekonomiska biståndet eller från bostadsbidraget för att förhindra vräkning.

Gällande rätt

Enligt 2 kap. 1 § SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område. Av 2 kap. 2 § samma lag framgår att kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver.

Enligt 98 kap. 10 § socialförsäkringsbalken får Försäkringskassan på begäran av den försäkrade besluta att bostadsbidraget ska betalas ut till någon annan än honom eller henne. Av 11 § samma lag framgår att om det finns synnerliga skäl får Försäkringskassan på framställning av socialnämnden betala ut bidraget till en lämplig person eller till nämnden att användas för hushållets bästa.

Bakgrund

Hemlöshet

Regeringens strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden har pågått under åren 2007–2009. Socialstyrelsen har haft i uppdrag att hålla samman arbetet med strategin och lett en nationell styrgrupp bestående av Boverket, Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten samt Sveriges Kommuner och Landsting. En del i strategin har varit en satsning på lokalt utvecklingsarbete genom stimulansmedel. Socialstyrelsen har fördelat medel om drygt 55 miljoner kronor under 2007, 2008 och 2009 till 23 olika lokala utvecklingsprojekt. Under mars månad 2011 kommer Socialhögskolan vid Lunds universitet, på uppdrag av Socialstyrelsen, att lämna en slutrapport med en utvärdering av de lokala utvecklingsprojekten.

Socialstyrelsen presenterade i juli 2010 en slutrapport om regeringens strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden 2007–2009. I rapporten konstateras att utvecklingsmedlen har stimulerat kommunerna att utveckla sitt arbete och bidragit till ett ökat intresse av att använda sig av nya metoder. Vidare framgår att statistiken har förbättrats. Kriminalvården har t.ex. förbättrat både sin statistik och sitt förebyggande arbete och planerar boendet för den intagne på ett bättre sätt inför utskrivning. Statistiken när det gäller vräkningar har också förbättrats, och Socialstyrelsen konstaterar att vräkningarna har minskat. Den evidensbaserade kunskapen har ökat. Socialstyrelsen slår fast att vräkningsförebyggande åtgärder har effekt och har också under 2008, i samarbete med Kronofogdemyndigheten, publicerat en vägledning som stöd till socialtjänsten och andra aktörer i det vräkningsförebyggande arbetet.

Socialstyrelsen publicerade under 2010 en vägledning om boendelösningar för hemlösa personer, En fast punkt, och en studie om den sekundära bostadsmarknaden. Resultaten från studien visar bl.a. att en stabil och permanent bostad, kompletterad med individuellt behovsanpassat stöd, s.k. bostad först, är en lovande metod för att motverka hemlöshet. Av Socialstyrelsens årliga lägesrapport 2010 framgår att sju av tio kommuner har en sekundär bostadsmarknad, dvs. andrahandskontrakt via kommunen förenade med tillsyn eller särskilda villkor.

Socialstyrelsen ska, enligt regleringsbrev för 2011, i samråd med Boverket återkommande (vart tredje år med början 2008) genomföra uppföljande intervjuer med ett urval av kommuner som ett kvalitativt komplement till Boverkets kartläggning av omfattningen av och inriktningen på den sekundära bostadsmarknaden, dvs. kommunernas boendelösningar för personer som av olika skäl inte blir godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2011.

Socialstyrelsen har genom regleringsbrev för 2011 ett regeringsuppdrag att genomföra en nationell kartläggning av hemlöshetens omfattning och karaktär 2011. En sådan kartläggning presenterades senast 2005. Omfatt-

ningen av hemlösa barnfamiljer ska framgå av kartläggningen samt omfattningen av barn och ungdomar som lever under hemlösa förhållanden utanför familjen av olika skäl. Undersökningen ska utformas så att det går att jämföra utvecklingen av hemlösheten över tid. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2011.

Socialstyrelsen får i uppdrag i regleringsbrev för 2011 att även, utöver de områden som prioriterats i arbetet hittills, utveckla och genomföra öppna jämförelser bl.a. när det gäller arbetet mot hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Uppdraget ska i relevanta delar samordnas med Socialstyrelsens övriga arbete med att utveckla system för öppna jämförelser och kvalitetsindikatorer. Redovisningen bör göras på kommunal nivå och där det är möjligt även på stadsdelsnivå. Socialstyrelsen ska samråda med andra relevanta aktörer i planeringen och genomförandet av uppdraget. Socialstyrelsen ska den 31 maj 2011, i samband med övrig redogörelse av utvecklingen av öppna jämförelser inom socialtjänsten, kortfattat redovisa hur arbetet med hemlöshet fortlöper. Öppna jämförelser om hemlöshet ska finnas tillgängliga senast den 31 maj 2012.

Ett antal motioner om hemlöshet behandlades i betänkande 2008/09: SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m. I sitt ställningstagande uttalade utskottet följande.

Regeringen beslutade i februari 2007 för första gången om en strategi för att motverka hemlöshet. Socialstyrelsen gavs uppdraget att, i samråd med en nationell styrgrupp, under tiden 2007–2009 genomföra en strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Syftet med strategin är att skapa en struktur som gör det tydligt att många aktörer på såväl nationell, regional som lokal nivå har ett ansvar och del i arbetet mot hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. I uppdraget ingår att tillsammans med berörda myndigheter ta fram en plan där man definierar sina roller och hur var och en kan bidra till att uppnå målen. Slutrapport ska lämnas den 1 juli 2010.

Utskottet kan vidare konstatera att den vägledning för vräkningsförebyggande arbete som tagits fram av Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten nyligen publicerats samt att regeringen avsatt utvecklingsmedel för att stödja kommunerna i att utveckla sitt arbete med detta. Utskottet bedömer att ytterligare åtgärder, som exempelvis ändringar i reglerna om bostadsbidrag och/eller försörjningsstöd, kan behöva vidtas för att förhindra hemlöshet.

Utskottet avstyrkte samtliga motioner (res. S, res. V, res. MP) och riksdagen följde utskottet (rskr. 2008/09:127 och 128).

Vräkning av barnfamiljer

Kronofogdens sammanställda statistik för 2010 visar att antalet barn som blivit berörda av vräkning under 2010 har ökat med 2 % jämfört med antalet barn som berördes under 2009. Sedan Kronofogden började med denna statistik 2008 har utvecklingen varit följande. Antalet barn som berördes av vräkning var 716 stycken under 2008, 618 stycken under 2009 och 632 stycken under 2010.

I maj 2010 inrättades en arbetsgrupp knuten till Socialdepartementet med uppgift att analysera orsakerna till att barn fortfarande berörs av vräkning samt varför det i vissa kommuner är fler barn som berörs än i andra. Arbetsgruppen kommer att presentera sin rapport med förslag till åtgärder under mars månad 2011. Den kommer därefter att betraktas som ett arbetsmaterial för en kommande departementspromemoria (Ds) på området.

I svar på interpellation 2010/11:172 om åtgärder mot barnfattigdom och hemlöshet anförde barn- och äldreminister Maria Larsson den 10 februari 2011 i huvudsak följande.

Fru talman! Carina Moberg har frågat mig vilka konkreta åtgärder som jag är beredd att vidta för att målen i hemlöshetsstrategin för 2007–2009 ska uppnås angående att alla ska ha möjlighet till tak över huvudet och att inga barn ska vräkas. I februari 2007 presenterade regeringen mycket riktigt en samlad strategi för arbetet mot hemlöshet. Detta var första gången som arbetet mot hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden samlades i en strategi. Utgångspunkten var att belysa hemlöshetsfrågan brett, både som ett socialpolitiskt och som ett bostadspolitiskt problem. Strategin syftade till att skapa en struktur som skulle tydliggöra att många aktörer på såväl nationell och regional som lokal nivå har ett ansvar och en roll att spela i detta arbete. Strategin innebar således en ambitionshöjning genom att ange en tydlig handlingsinriktning och ett brett angreppssätt.

Ansvar för att motverka hemlöshet har till största delen vilat på kommunernas socialtjänst. Detta ansvar ligger kvar, men hemlöshetsstrategin pekade också ut vikten av att fler aktörer måste engageras. Socialstyrelsen fick därför i uppdrag att genomföra strategin i samråd med Boverket, Kronofogdemyndigheten, Kriminalvården och Sveriges Kommuner och Landsting.

Under de här åren som strategin har löpt har mycket arbete gjorts av samtliga inblandade. Huvudaktiviteten har varit att ge stöd till lokalt utvecklingsarbete i syfte att utveckla arbetssätt för att åstadkomma uthållighet i arbetet mot hemlöshet. Drygt 46 miljoner kronor fördelades till 23 satsningar. Resultaten av dessa satsningar kommer att redovisas i en utvärdering som presenteras i nästa månad. Dessutom har det inom ramen för strategin producerats mycket ny och värdefull kunskap som bland annat har lett till att Socialstyrelsen har kunnat ta fram en vägledning till kommunernas arbete när det gäller att förebygga vräkningar samt en kunskapsöversikt om olika boendelösningar och deras effekter.

Hemlösheten är en utmaning för det svenska välfärdssamhället och mycket arbete kvarstår. Framför allt behöver den nya kunskapen förankras lokalt. Det finns i dag evidensbaserad kunskap om hur de olika huvudmännen kan utveckla arbetssätt i syfte att arbeta mer effektivt. [...]

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att utvecklingen går i rätt riktning i förhållande till strategins inriktningsmål. Arbetet framöver behöver inriktas på att få kommunerna och övriga aktörer att använda kunskapen på ett effektivt sätt i det praktiska arbetet. För att påskynda denna utveckling och stimulera till ett lokalt förbättringsarbete kommer Socialstyrelsen på regeringens uppdrag att utveckla öppna jämförelser på hemlöshetsområdet. Jag kommer alltså att noga följa utvecklingen i kommunerna. Under året har Socialstyrelsen också i uppdrag att genomföra en ny nationell kartläggning av antalet hemlösa. Därutöver inrättades det en arbetsgrupp knuten till Socialdepartementet i maj 2010 med uppdrag att analysera orsakerna till att barnfamiljer fortfarande berörs

av vräkning samt varför det finns så stora variationer mellan kommuner när det gäller antalet barn som är berörda av vräkning. Det faktum att det varierar tyder på att det finns möjligheter för kommuner att välja effektiva arbetssätt och att det också ger resultat.

Utskottet behandlade i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst en motion om ändringar i SoL vad avser obligatoriska åtgärder när vräkning eller bostadslöshet av andra orsaker hotar barnfamiljer. Utskottet redogjorde under sitt ställningstagande (s. 12) för regeringens strategi för att motverka hemlöshet och noterade att Socialstyrelsen den 1 juli 2010 skulle lämna en slutrapport över denna. Utskottet påminde vidare om vägledningen till stöd för kommunernas vräkningsförebyggande arbete samt att det av Kronofogdemyndighetens sammanställda statistik för hela 2009 framgick att antalet barn som blivit berörda av vräkning under 2009 hade minskat med 14 % jämfört med det antal som berördes under 2008. Utskottet vidhöll sin tidigare bedömning att ytterligare åtgärder, som exempelvis ändringar i reglerna för bostadsbidrag eller försörjningsstöd, kunde behöva vidtas för att förhindra hemlöshet. Motionen avstyrktes i den mån den inte kunde anses tillgodosedd med det anförda (res. S, V, MP). Riksdagen följde utskottet (prot. 2009/10:99).

Utskottets ställningstagande

I Socialstyrelsens slutrapport över hemlöshetsstrategin konstateras bl.a. att utvecklingsmedlen har stimulerat kommunerna att utveckla sitt arbete och bidragit till ett ökat intresse av att använda sig av nya metoder. Socialstyrelsen slår också fast att vräkningsförebyggande åtgärder har effekt och att vräkningarna har minskat.

Socialstyrelsen publicerade 2008, i samarbete med Kronofogdemyndigheten, en vägledning som stöd till socialtjänsten och andra aktörer i det vräkningsförebyggande arbetet. Vidare publicerade Socialstyrelsen under 2010 en vägledning om boendelösningar för hemlösa individer och en studie om den sekundära bostadsmarknaden.

Socialstyrelsen fick i 2011 års regleringsbrev i uppdrag att bl.a. utveckla öppna jämförelser på hemlöshetsområdet och genomföra en ny nationell kartläggning av antalet hemlösa.

Ett omfattande arbete bedrivs för att förhindra hemlöshet. Utskottet delar uppfattningen att mycket arbete återstår. Utskottet ser mycket positivt på de åtgärder som regeringen har genomfört och avser att genomföra för att motverka hemlöshet. Riksdagen bör inte föregripa detta arbete, och i den mån de inte är tillgodosedda med vad som har anförts avstyrks motionerna So363 (KD), So426 (MP) yrkandena 1, 4 och 5, So539 (S) och So594 (S).

Sedan 2008 redovisar Kronofogdemyndigheten årligen statistik om antalet barn som berörs av vräkning. Därutöver analyserar en arbetsgrupp knuten till Socialdepartementet orsakerna till att barnfamiljer fortfarande berörs av vräkning samt varför det finns så stora variationer mellan kom-

muner när det gäller antalet barn som är berörda av vräkning. Arbetsgruppen ska presentera sin rapport under mars månad i år. Riksdagen bör inte heller föregripa detta arbete. Motionerna So258 (S), So426 (MP) yrkande 3, So428 (KD), So473 (C) och So543 (MP) yrkande 27 avstyrks.

När det gäller socialtjänstens möjlighet att betala ut hyra och bostadsbidrag direkt till hyresvärderna konstaterar utskottet att enligt 98 kap. 11 § socialförsäkringsbalken får Försäkringskassan på framställning av socialnämnden betala ut bostadsbidrag direkt till värden om det finns synnerliga skäl. Utskottet har emellertid noterat att denna möjlighet sällan utnyttjas av kommunerna. Utskottet förutsätter att regeringen i sina kontakter med Sveriges Kommuner och Landsting aktualiserar frågan i syfte att tydliggöra kommunernas möjligheter till utbetalning av bostadsbidrag direkt till värden. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion So595 (C).

Barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om stöd och skydd för barn och unga, familjehemsföräldrar, riskbedömningar vid vårdnadstvister, unga som begår brott och vanvård i den sociala barnvården.

Jämför reservationerna 8 (S) och 9 (MP, V) samt särskilt yttrande (S).

Motioner

Stöd och skydd för barn och unga

I motion So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) begärs i yrkande 28 ett tillkännagivande om vad Barnskyddsutredningen föreslagit om socialtjänsten. Motionärerna anser att förslaget om att en socialsekreterare ska ha som uppgift att fungera som kontakt för omhändertagna barn är ett utmärkt förslag samt att regeringen bör återkomma med ett sådant förslag. I yrkande 33 begärs ett tillkännagivande om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att göra en översyn av familjerådsmodellen och lämna förslag på hur den bättre kan användas i socialtjänstens arbete.

I motion So391 av Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn för att tillförsäkra alla barn goda levnadsvillkor och en trygg uppväxtmiljö. Motionärerna anser att det behövs översyn bl.a. när det gäller att skapa ett tydligt krav på samarbete mellan sociala myndigheter och polis, arbetsförmedling, skola och förskola samt när det gäller att stärka uppföljnings- och kvalitetsarbetet för familjehem, hem för vård eller boende, ungdomshem etc.

I motion So486 av Helena Bouveng (M) begärs ett tillkännagivande om en ny lag om stöd och skydd för barn och unga. Motionären anser att regeringen vid behandlingen av det kommande förslaget om en ny lag om stöd och skydd för barn och unga (LUB) bör överväga möjligheten till en s.k. uppväxtplacering för att långsiktigt säkerställa ett barns rätt att under hela uppväxten få stanna kvar i en och samma familjehemsplacering.

I motion So388 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om ett utökat skydd för barn i familjehem. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att, mer allmänt, se över befintlig lagstiftning till skydd för barnen. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att utreda om en kvalificerad person som tillvaratar barnens intressen kan utses vid familjehemsplaceringar.

I motion So353 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M) begärs ett tillkännagivande om utbildningsstöd för familjehemsplacerade barn. Motionärerna anför att alla barn som växer upp i Sverige har rätt till utbildning och att det även gäller barn som av olika skäl är omhändertagna.

Riksbarncentrum

I motion Ju334 av Carina Ohlsson m.fl. (S) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att inrätta ett riksbarncentrum. Motionärerna anser att ett sådant centrum bör vara grundat på ett brett samarbete med en tvärvetenskaplig och tvärfacklig inriktning. Arbetet ska utgå från ett helhetsperspektiv på barnets rättigheter grundat på forskning inom beteende-, rätts-, medicin- och samhällsvetenskap och på praktisk erfarenhet. Ett sådant riksbarncentrum bör utnyttjas i lagstiftningsarbete och i rättstillämpning.

Familjehemsföräldrar

I motion So514 av Elin Lundgren (S) begärs ett tillkännagivande om att förbättra villkoren för familjehem. Motionären påpekar att de familjer som åtar sig att ta emot barn och unga som behöver stöd, tillfälligt eller för längre tid, ofta ställer upp genom att avstå arbetstid i sitt vanliga arbete och riskerar att halka ur socialförsäkrings- och pensionssystemen.

I motion Sf338 av Andreas Carlson och Annika Eclund (båda KD) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om en nationell kampanj för att rekrytera fler familjehem och gode män.

Riskbedömningar vid vårdnadstvister

I motion C314 av Andreas Norlén och Mats Johansson (båda M) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om utbildning i riskbedömning för socialtjänstens personal. Motionärerna avser arbete med handläggning av vårdnadstvister.

Unga som begår brott

I motion Ju361 av Otto von Arnold och Yvonne Andersson (båda KD) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om en särskild nämnd som ska behandla brott begångna av barn under 15 år. Motionärerna påpekar att för barn under 15 år som begår brott har socialtjänsten en central roll och kommunernas hantering av dessa barn bör ges en fastare form.

Vanvård i den sociala barnvården

I motion So434 av Anita Brodén och Jan Ertsborn (båda FP) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att utreda hur de människor som drabbats av samhällets bristande tillsyn av den sociala barnvården kan ges upprättelse. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om behovet av gemensam kunskapsuppbyggnad och specifika åtgärder för att förebygga dagens och framtidens brister inom den sociala barnvården.

Gällande rätt

Enligt 5 kap. 1 § SoL ska socialnämnden

- verka för att barn och ungdom växer upp under trygga och goda förhållanden
- i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och ungdom
- med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdom som har visat tecken till ogynnsam utveckling
- aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och ungdom av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel samt dopningsmedel
- i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det stöd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet
- i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts
- i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphört.

Av 6 kap. 1 § SoL framgår att socialnämnden ska sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende. Det framgår vidare att socialnämnden svarar för att den som på så sätt tagits emot i ett annat hem får god vård.

Bakgrund

Stöd och skydd för barn och unga

Sedan den 1 april 2008 är bestämmelserna ändrade (prop. 2006/07:129, bet. 2007/08:SoU5, rskr. 2007/08:52) när det gäller skydd och stöd för unga inom den sociala barn- och ungdomsvården. Ändringarna syftar till att stärka barns och ungas ställning, skapa förutsättningar för säker och sammanhållen vård av barn och unga samt att denna vård ges i enlighet med kunskap och beprövad erfarenhet. Ändringarna innebär i korthet följande:

- Barn och unga har rätt till information och rätt att få sin ställning dokumenterad.
- Det ska upprättas en genomförandeplan för barn och unga i familjehem och institution.
- Socialnämnden ska ha ett tydligare ansvar för att tillgodose behov av stöd och hjälp efter en placering.
- Tillsynsmyndigheten kan stänga ett HVB-hem vid allvarliga missförhållanden.

I samband med ändringarna gavs Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla kriterier för bedömning av familjehem, och i december 2010 lämnade Socialstyrelsen rapporten Initial bedömning vid socialtjänstens rekrytering av familjehem.

Barnskyddsutredningen lämnade i juli 2009 betänkandet Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU), (SOU 2009:68). Förslaget, som har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet, innebär att bestämmelser som rör barn i SoL och samtliga bestämmelser i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) förs samman i en särskild lag. Genom den nya lagen föreslås drygt 40 förändringar eller kompletteringar av nuvarande bestämmelser. Här kan nämnas ett antal av dessa ändringsförslag.

- Barn ska få utökade möjligheter att kunna tala med och få hjälp av socialtjänsten, oberoende av vårdnadshavarens samtycke.
- Den som misstänker att ett barn far illa ska i samband med anmälan kunna påkalla ett möte med socialtjänsten och den familj som berörs i syfte att öka öppenheten mot familjen och stärka samarbetet mellan myndigheter.
- Kommuner ska vara skyldiga att ha tillgång till öppna insatser för barn och familjer med olika behov av rätt till stöd och skydd och därutöver kunna erbjuda insatser, t.ex. i form av familjestödsprogram, på ett enkelt sätt utan föregående utredning och behovsprövning.
- Socialtjänsten ska kunna följa upp ett barns situation även när föräldrarna motsätter sig detta om det finns befogad oro för att barnet far illa samtidigt som laglig grund för tvångsåtgärder saknas.

- Varje barn som omhändertas ska få en egen socialsekreterare som ska besöka barnet minst fyra gånger per år och så långt som möjligt föra enskilda samtal med barnet. Socialsekreteraren ska ha ett särskilt ansvar för att följa vården av barnet och för kontakten med barnet under omhändertagandet.
- Familjehemmen ska få bättre stöd i form av utbildning inför sin viktiga uppgift. Familjehemmets och socialtjänstens respektive ansvar och åtagande för barnets vård och utveckling ska läggas fast i avtal.
- Familjehemsföräldrar som övertar vårdsnaden om ett barn ska ha rätt till fortsatt stöd från den kommun som placerat barnet.
- Socialtjänsten ska vara skyldig att ha rutiner för att förebygga, upptäcka och hantera risker och missförhållanden.
- Socionomexamen ska krävas för sådana arbetsuppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården som innebär att utreda och bedöma ett barns behov av stöd och skydd samt följa upp insatserna för barnet och barnets situation. På längre sikt bör specialistkompetens krävas för uppgifterna och en specialistutbildning om minst ett år föreslås bli införd inom högskolan.

Socialstyrelsen har fr.o.m. den 1 januari 2010 övertagit länsstyrelsernas tillsyns- och tillståndsverksamhet enligt bl.a. SoL, och dessa har samordnats med Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården. Denna reform har bl.a. inneburit att

- barn och föräldrar ska få information om barns rättigheter i samband med en placering utanför hemmet
- barn och unga ska kunna kontakta tillsynsmyndigheten i frågor om placeringen via ett särskilt telefonnummer
- det ska göras tillsyn av HVB-hem minst två gånger per år och att ett av besöken ska vara oanmält
- tillsynspersonalen har rätt att tala med ett barn utan att i förväg informera familjehemsföräldrarna och att barnet har rätt att säga nej till samtal
- försöksverksamhet med tillsynsombud för barn i familjehem införts för perioden 2010–2012 med redovisning 2013.

En ny bestämmelse som syftar till stärka barnets rätt att komma till tals inom socialtjänstens område infördes i socialtjänstlagen den 1 augusti 2010 (prop. 2009/10:192, bet. 2009/10:CU20, rskr. 2009/10:358). Den innebär att socialtjänsten, i barnavårdsutredningar och i utredningar som socialnämnden själv tar initiativ till om överflyttning av vårdnad i vissa situationer, ska kunna samtala med barnen utan vårdnadshavarnas samtycke och utan att dessa är närvarande.

Socialstyrelsen fick under 2010 i uppdrag att senast den 15 januari 2012

- ta fram underlag som syftar till att vägleda socialtjänsten (sociala barnvården och familjerätten) hur barnets bästa samt barnets berättelse och uppfattning ska dokumenteras när olika beslut fattas
- ta fram underlag som syftar till hur barnets bästa ska beaktas, motiveras och dokumenteras vid bedömning av om polisanmälan ska göras när ett barn misstänks vara utsatt för brott.

Socialstyrelsen fick under 2010 också i uppdrag att genomföra en undersökning om anmälningar inom den sociala barn- och ungdomsvården. Det handlar bl.a. om antalet anmälningar, orsaker till anmälan och socialtjänstens handläggning av inkomna anmälningar. Uppdraget ska genomföras på ett sådant sätt att redovisningen ger en övergripande bild som bl.a. belyser eventuella regionala skillnader men också mer ingående belyser socialtjänstens handläggning av anmälningar. I uppdraget ingår att sammanställa befintlig kunskap inom området. I den mån Socialstyrelsen uppmärksammar behov av åtgärder ska detta framgå av redovisningen. Socialstyrelsen ska också överväga om det finns skäl att med regelbundna intervall genomföra undersökningar om anmälningar samt även utreda förutsättningarna för och behovet av att införa statistik om anmälningar och ska, om det finns sådana skäl, lämna ett fullständigt förslag om detta. Uppdraget ska delredovisas den 1 juni 2011 och slutredovisas den 31 mars 2012.

Motioner om den sociala barn- och ungdomsvården behandlades senast i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst. Utskottet hänvisade till att det pågick ett omfattande arbete för att öka skyddet och stödet för barn och unga i socialtjänsten och uttalade att riksdagen inte borde föregripa det arbetet. Motionerna avstyrktes (res. S, V, MP) och riksdagen följde utskottet (prot. 2009/10:99).

Riksbarncentrum

Ett yrkande om behovet av ett riksbarncentrum behandlades i betänkande 2009/10:SoU1. Utskottet noterade i sitt ställningstagande att det genom såväl enstaka som återkommande satsningar pågick ett omfattande arbete när det gäller att stärka barnets rättigheter och att motarbeta våld mot barn. Motionen avstyrktes och riksdagen följde utskottet (rskr. 2009/10:131).

Familjehemsföräldrar

Genom en ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238) som trädde i kraft den 1 januari 2010 ska en person som ansöker om arbetslöshetsersättning och som varit förhindrad att arbeta på grund av uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem, under vissa förutsättningar få betrakta tiden med nyss nämnda uppdrag som överhoppningsbar tid vid bestämmande av ramtid. Med ramtid menas en viss tidsperiod före det att

den sökande blev arbetslös. Se proposition 2009/10:49 Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – Stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar samt arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (rskr. 2009/10:151 och 152).

I april 2010 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté, Hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet (dir. 2010:48). Uppdraget omfattar att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet och att överväga förändringar som kan leda till mer hållbara sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. De förändringar som kan bli aktuella ska även bidra till långsiktigt ökad sysselsättning och därmed långsiktigt hållbara statsfinanser. Av direktiven framgår vidare att kommittén bör utreda frågan om familjehemsföräldrars villkor inom socialförsäkringen. Kommittén ska göra delredovisningar senast den 15 september och den 15 november 2011. Kommitténs arbete ska slutredovisas i sin helhet senast den 15 maj 2013.

Motioner om arbetsvillkor och trygghetssystem för familjehem behandlades av utskottet senast i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst. Utskottet avstyrkte motionerna mot bakgrund av pågående arbete. Riksdagen följde utskottet (prot. 2009/10:99).

Riskbedömningar vid vårdnadstvister

Socialstyrelsen har nyligen redovisat ett regeringsuppdrag om att ta fram ett riskbedömningsinstrument att använda i ärenden om vårdnad, boende och umgänge i socialtjänsten.

Unga som begår brott

Den 1 juli 2010 genomfördes vissa lagändringar som rör barn under 15 år som misstänks för brott (prop. 2009/10:105, bet. 2009/10:JuU25 med yttrande från socialutskottet 2009/10:SoU2y, rskr. 2009/10:316). Detta skedde genom en översyn av vissa bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare som avser brottsmisstänkta barn som inte fyllt 15 år. Syftet med ändringarna är att brott begångna av barn under 15 år ska utredas i större utsträckning och mer effektivt.

Bland annat kan polisen enligt en s.k. presumtionsregel alltid inleda en utredning när barn under 15 år misstänks för ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år. Polisen kan också utreda brott som inte omfattas av presumtionsregeln om det är av särskild betydelse med hänsyn till ett enskilt intresse, t.ex. misshandel som inte är grov och sexualbrott som inte utgör våldtäkt, eller har inneburit stor ekonomisk skada för målsäganden, t.ex. skadegörelse som förorsakat omfattande skador.

Vid misstanke om andra brott ska socialnämnden hos polisen begära att en utredning om brottet inleds, om socialnämnden bedömer att en sådan kan antas ha betydelse för att avgöra socialtjänstens insatser för barnet. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om det är fråga om ett brott

som äventyrar den unges hälsa och utveckling eller om brottet är ett led i en upprepad brottslighet som begåtts av den unge. Det ställs vidare högre krav på socialtjänsten att närvara vid polisförhör. För att understryka vikten av att en utredning bedrivs med särskild skyndsamhet finns en tidsfrist på tre månader inom vilken en utredning ska vara avslutad. Möjligheten att förordna juridiskt biträde för den unge är utvidgad och vidare är det möjligt att tvångsvis drogtesta barn under 15 år som misstänks för att olovligen ha använt narkotika.

Socialstyrelsen har genom regleringsbrev för 2011 ett regeringsuppdrag att genomföra en utvärdering av hur kommunerna arbetar med medling som avser unga lagöverträdare. I uppdraget ingår också att analysera om det finns behov av åtgärder för att stödja medlingsverksamheten. Uppdraget ska genomföras efter samråd med Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Domstolsverket och ska redovisas den 31 mars 2012.

Vanvård i den sociala barnvården

I januari 2010 lämnades delbetänkandet Vanvård i social barnvård under 1900-talet (SOU 2009:99). Utredningen har till uppgift att granska allvarliga övergrepp och vanvård vid institutioner och familjehem inom den sociala barnvården. Utredningen ska intervjua personer som anser sig ha blivit vanvårdade under sin tid i den sociala barnvården och dokumentera dessa erfarenheter så att liknande förhållanden kan undvikas i framtiden. Resultaten från de 400 första intervjuerna presenteras i delbetänkandet. En stor majoritet av de intervjuade personerna vittnar om bl.a. övergrepp och försummelse under tiden de vårdats i såväl fosterhem som institution. Sammanlagt har drygt 1 000 personer anmält sig till intervju. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 september 2011.

I samband med att delbetänkandet Vanvård i social barnvård under 1900-talet (SOU 2009:99) lämnades fick en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till hur en upprättelseprocess för enskilda som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barnvården kan utformas (dir. 2010:15). Syftet med uppdraget var att ta fram förslag till olika åtgärder för att ge upprättelse åt de människor som under perioden 1920–1980 utsattes för vanvård och övergrepp när de var i samhällets vård. I februari 2011 lämnades betänkandet Barnen som samhället svek – åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelse i samhällsvården (SOU 2011:9). I utredningen föreslås en process i tre delar: ett erkännande av det som hänt och en ursäkt, kompensation till dem som utsatts samt åtgärder för att förhindra upprepning. Utredningen anser att ett förbehållslöst erkännande av att barn utsatts för lidande i samhällets vård måste vara den moraliska utgångspunkten för upprättelseprocessen. Utredningen anser att önskemålet, från dem som utsatts för vanvård, om erkännande och ursäkt från högsta politiska nivå vid en ceremoni som regeringen inbjuder till är väl motiverat. Ceremonin bör genomföras så snart som möjligt. Utredningen föreslår att det införs en särskild möjlighet till ekonomisk ersätt-

ning till dem som under perioden 1920–1980 utsatts för vanvård, och ersättningsbeloppet föreslås bli 250 000 kr. När det gäller åtgärder för att förhindra upprepning föreslår utredningen bl.a. att regeringen i samarbete med kommunerna initierar ett långsiktigt program för ökad säkerhet inom samhällsvården av barn och unga samt uppdrar åt Socialstyrelsen att kontinuerligt följa omfattningen av övergrepp och allvarliga försummelser och analysera och sprida de erfarenheter som görs. Utredningen hänvisar till att Barnskyddsutredningen tidigare har föreslagit att socialnämndens ansvar för att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden ska lagfästas samt att det för varje placerat barn ska finnas en särskilt utsedd socialsekreterare med ansvar för uppföljningen och för att besöka barnet minst fyra gånger per år. Utredningen anser att dessa förslag bör genomföras. Utredningen remissbehandlas med sluttid den 15 maj 2011.

Utskottet behandlade motioner om vanvård i den sociala barnvården senast i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst. Utskottet hänvisade till de pågående utredningarna om granskning av allvarliga övergrepp och vanvård vid institutioner och familjehem och om hur en upprättelseprocess kan utformas samt uttalade att dessa utredningar inte bör föregripas. Motionerna avstyrktes och riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2009/10:99).

Utskottets ställningstagande

Flera motioner tar upp frågor om förbättringar av den sociala barn- och ungdomsvården. Sedan den 1 april 2008 är bestämmelserna ändrade när det gäller skydd och stöd för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården med syftet att stärka barns och ungas ställning, skapa förutsättningar för säker och sammanhållen vård av barn och unga samt att denna vård ges i enlighet med kunskap och beprövad erfarenhet.

I juli 2009 lämnade Barnskyddsutredningen sitt förslag (SOU 2009:68) till en ny lag om stöd och skydd för barn och unga. I motionerna So543 (MP) yrkande 28 och So388 (M) yrkande 1–3 tas olika frågor upp som behandlats av utredningen. Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

Sedan den 1 januari 2010 har tillsynsverksamheten enligt bl.a. socialtjänstlagen förts över till Socialstyrelsen och samordnats med tillsynen av hälso- och sjukvården. Utskottet anser att det därmed finns bättre förutsättningar för en mer enhetlig och förutsägbar tillsyn, och det underlättar för den enskilde att hitta rätt när han eller hon vill framföra klagomål eller anmäla brister.

Socialstyrelsen fick under 2010 ett par regeringsuppdrag som handlar om att dels ta fram underlag som syftar till att vägleda socialtjänsten hur barnets bästa samt barnets berättelse ska dokumenteras när olika beslut fattas samt underlag som syftar till hur barnets bästa ska beaktas, motiveras

och dokumenteras vid bedömning av om en polisanmälan ska göras när ett barn misstänks för brott, dels genomföra en undersökning om anmälningar inom den sociala barnvården.

Enligt utskottets uppfattning pågår det ett omfattande arbete för att öka skyddet och stödet för barn och unga i socialtjänsten. Riksdagen bör inte föregripa det arbetet. Motionerna So353 (M), So388 (M) yrkandena 1–3, So391 (S), So486 (M) och So543 (MP) yrkandena 28 och 33 avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ med anledning av motion Ju334 (S) yrkande 3, varför yrkandet avstyrks.

Utskottet noterar att det fortfarande pågår arbete i frågan om familjehemsföräldrars ekonomiska villkor och anser att det arbetet inte bör föregripas. Motionerna Sf338 (KD) yrkande 3 och So514 (S) avstyrks.

Socialstyrelsen har nyligen tagit fram ett riskbedömningsinstrument att användas av socialtjänsten i ärenden om vårdnad, boende och umgänge. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion C314 (M) yrkande 3, som avstyrks.

Sedan den 1 juli 2010 gäller bl.a. att socialnämnden vid misstanke om vissa brott ska begära att en utredning om brottet inleds, om socialnämnden bedömer att en sådan kan antas ha betydelse för att avgöra socialtjänstens insatser för barnet. Vidare ställs det högre krav på socialtjänsten att närvara vid polisförhör. Riksdagen bör inte ta något initiativ på området, och motion Ju361 (KD) yrkande 2 avstyrks.

Utskottet noterar med tillfredsställelse förslagen i det nyligen lämnade betänkandet Barnen som samhället svek – åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården (SOU 2011:9). Remissbehandling pågår t.o.m. den 15 maj 2011. Detta arbete bör inte föregripas. Motion So434 (FP) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Äldre

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om biståndsbedömningar för äldre, om nationella föreskrifter vid upphandling av äldreomsorg och om inrättande av en funktion för kvalitetsutveckling inom Socialstyrelsen.

Jämför reservation 11 (S).

Motioner

I motion So231 av Olle Thorell (S) begärs ett tillkännagivande om biståndsbedömningar för äldre. Motionären anser att det för att underlätta för äldre personer bör finnas en kontakt som dessa kan vända sig till för biståndsbe-

dömningar och andra kontakter. Kommunen, landstinget och Försäkringskassan bör samordna sig med den kontakten för att underlätta för den äldre personen.

I motion So368 av Anna SteeleKarlström (FP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att Socialstyrelsen ska ange tvingande nationella föreskrifter för avtalsskrivning vid upphandling av äldreomsorg. Enligt motionären behövs detta för att säkra en god och värdig vård och för att se till att de upphandlade tjänsterna når en basal kvalitet. I yrkande 2 (delvis) begärs ett tillkännagivande om att etablera en funktion för kvalitetsutveckling inom Socialstyrelsen.

Gällande rätt

Av 2 kap. 5 § SoL följer att kommunen får sluta avtal med annan om att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten.

Av 3 kap. 5 § följer att socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2009 gäller lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV. LOV reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd- och vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Valfrihetssystem enligt lagen är ett alternativ till upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och kan tillämpas på bl.a. omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning samt på hälso- och sjukvårdstjänster. Det vanligaste området med fritt val är hemtjänst i äldreomsorgen.

Inom ramen för arbetet med en evidensbaserad praktik har regeringen och SKL slutit en treårig överenskommelse om utvecklingsarbete genom vad man kallar Program för en god äldreomsorg. Med god omsorg avses bl.a. god tillgänglighet, självbestämmande, trygghet och inflytande. Syftet är att stimulera olika former av utvecklingsarbete när det gäller insatser till äldre och särskilt äldre med stora behov. En del i arbetet är att initialt stödja huvudmännens arbete med att bygga upp regionala strukturer för kunskapsutveckling i äldreomsorgen. Enligt överenskommelsen om arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik bör huvudmännen samordna och utveckla de framtida regionala strukturerna med tanke på att stödja hela socialtjänsten. Under 2010 avsatte regeringen 50 000 000 kr för programmet och i budgetpropositionen (prop. 2010/11:1 utg.omr. 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg) föreslog regeringen att 50 000 000 kr skulle avsättas också för 2011. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag och riksdagen följde utskottet (bet. 2010/11:SoU1, rskr. 2010/11:124 och 125).

Utskottets ställningstagande

Genom Program för en god äldreomsorg stöder regeringen huvudmännen i arbetet med att säkerställa en god vård och omsorg för äldre, bl.a. god tillgänglighet, självbestämmande, trygghet och inflytande med syftet att stimulera olika former av utvecklingsarbete när det gäller insatser till äldre och särskilt äldre med stora behov. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna So231 (S) och So368 (FP) yrkandena 1 och 2 (delvis).

Föräldrautbildning och familjerådgivning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om föräldrautbildning och familjerådgivning.

Motioner

I motion So335 av Åsa Lindestam (S) begärs ett tillkännagivande om att erbjuda alla föräldrar föräldrautbildning med början redan inom mödravården och sedan ytterligare under den tid som barnet går i förskola och skola.

I motion So311 av Annika Eclund och Yvonne Andersson (båda KD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om vikten av ett fungerande föräldrastöd. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att stärka familjerådgivningen genom att pröva att införa en familjerådgivningspeng och se över ett system med att erbjuda alla par som får barn en gratischeck till familjerådgivningen.

I motion So362 av Emma Henriksson (KD) begärs ett tillkännagivande om en översyn av hur kommunerna i dag erbjuder föräldrautbildningar.

I motion So404 av Andreas Carlson (KD) begärs ett tillkännagivande om att undersöka på vilket sätt föräldraskap kan uppvärderas i samhället. Enligt motionären innebär en uppvärdering framför allt att ge stöd, och en översyn bör göras som belyser effekterna av en fungerande familjecentral och undersöker förutsättningarna för att uppmuntra kommuner och landsting att låta familjecentraler ta ett större ansvar för att stödja tonårsföräldrar.

Gällande rätt

Enligt 3 kap. 6 § socialtjänstlagen hör det till socialnämndens uppgifter att bl.a. tillhandahålla sociala tjänster genom rådgivningsbyråer, socialcentraler och liknande, social jour eller annan därmed jämförlig verksamhet.

Enligt 5 kap. 3 § socialtjänstlagen ska kommunen bl.a. sörja för att familjerådgivning genom kommunens försorg eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare kan erbjudas dem som begär det. Med familjerådgivning avses i denna lag en verksamhet som består av samtal med syfte att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållanden och familjer.

Bakgrund

Den 22 januari 2009 överlämnade Föräldrastödsutredningen sitt betänkande Föräldrastöd – en vinst för alla (SOU 2008:131) till regeringen. Den 26 mars 2009 beslutade regeringen om Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla (S2009/2954/FH), vilken baseras på utredningens förslag. Föräldrastödsstrategins övergripande mål är ett universellt förebyggande föräldrastöd där alla föräldrar erbjuds samma möjligheter till stöd och hjälp till dess att barnet fyller 18 år. Strategin ska dels inspirera kommuner och landsting att utveckla stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap, dels utgöra praktiskt stöd i det organisatoriska planerings- och utvecklingsarbetet. I samband med lanseringen av strategin gav regeringen Statens folkhälsoinstitut (FHI) i uppdrag att fördela 70 miljoner kronor i stimulansbidrag till ett urval av kommuner för att i samarbete med forskningslärosäten utveckla föräldrastödet inom ramen för den nationella strategin för föräldrastöd (S2009/2669/FH). Regeringen gav under 2010 FHI i uppdrag att fördela ytterligare 60 miljoner kronor till ett urval av kommuner med syfte att besvara frågor som identifierats som viktiga för att uppfylla de mål och delmål som omfattas av den nationella strategin (S2010/3577/FH). Som komplement till det universella föräldrastödet gav regeringen under 2010 FHI ett uppdrag att fördela 10 miljoner kronor till ett eller två lärosäten som bedriver relevant forskning och som i samarbete med en kommun ska utveckla, följa upp och utvärdera riktat föräldrastöd till familjer med barn med särskilda behov (S2010/5353/FH (delvis)). Under 2009 tilldelade FHI tio kommuner stimulansbidrag. Tillsammans med samverkande kommuner är totalt ett 70-tal kommuner involverade. Under 2010 fördelades stimulansbidrag till nio kommuner i samarbete med forskningslärosäten. FHI ska lämna en slutredovisning av uppdraget i juni 2014.

I budgetpropositionen (prop. 2010/11:1 utg.omr. 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg) anför regeringen på s. 197 följande.

Regeringen har också initierat och bidragit till andra insatser som på olika sätt ska stödja föräldrar i deras föräldraskap. Till exempel har regeringen givit ekonomiskt stöd till organisationen Barnens Rätt I Samhället (BRIS) för en interaktiv webbplats – Bamperspektivet.se – som ska ge råd och stöd till föräldrar och andra vuxna i frågor som rör barn (S2009/8302/SF). Syftet är att kunna ge snabb rådgivning och hjälp, t.ex. vid konflikter med barnet eller om barnet utsätts för mobbing. Webbplatsen lanserades under våren 2009.

Av budgetpropositionen framgår också att regeringen ser att det finns behov av ytterligare föräldrastödjande åtgärder och av att göra stödet mer lättillgängligt (s. 202). Regeringen kommer att fortsätta att följa arbetet med utvecklingen av det lokala förebyggande föräldrastödet och därigenom bidra till förutsättningar för bättre uppväxtvillkor för barn och unga (s. 99).

Utbildningen PREP (Prevention and Relationship Enhancement Program) är ett program som syftar till att stärka en relation och att förebygga kris och separation och används i Sverige sedan 1999. PREP har utvecklats av forskare, och utbildningens innehåll bygger på kunskap om vad som statistiskt sett påverkar kvaliteten i ett parförhållande.

FHI skriver i rapporten Nya verktyg för föräldrar (R2004:49) om flera förebyggande relationsutbildningar med positiva resultat, men menar att PREP är den enda där det finns studier med kontroll- och experimentgrupper och som har utvärderat effekter i mer än 12 månader efter utbildningen. FHI förespråkar därför PREP.

Under åren 2004–2008 utvärderades för första gången i Sverige ett PREP-projekt vetenskapligt genom avtal mellan Mora kommun och Uppsala universitet. Studien bekostades av bl.a. FHI. Utvärderingen, som blev klar i september 2009, visade att PREP-kursen inte kunde hindra den förväntade sänkningen av relationskvalitet som tidigare forskning visat är ett generellt mönster i samband med att par blir föräldrar. Samtidigt blev paren som gick PREP-kurs signifikant mer överens i synen på sitt förhållande.

Motioner om familjerådgivning behandlades senast av utskottet i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst. Utskottet konstaterade att Statens folkhälsoinstitut stöder en forskningsstudie om PREP. Vidare erinrade utskottet om regeringens föräldrastödsstrategi. Motionerna avstyrktes och riksdagen följde utskottet (prot. 2009/10:99).

Utskottets ställningstagande

I mars 2009 beslutade regeringen om Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – En vinst för alla. Föräldrastödsstrategins övergripande mål är ett universellt förebyggande föräldrastöd där alla föräldrar erbjuds samma möjligheter till stöd och hjälp till dess att barnet fyller 18 år. Regeringen gav under 2010 Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att fördela 60 miljoner kronor till ett urval av kommuner med syfte att besvara frågor som identifierats som viktiga för att uppfylla de mål och delmål som omfattas av den nationella strategin. Uppdraget ska redovisas i juni 2014. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna So311 (KD) yrkandena 1 och 2, So335 (S), So362 (KD) och So404 (KD) avstyrks.

Våld i nära relationer m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om kommunernas ansvar, olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, utredning om behovet av skydd för våldutsatta kvinnor som lever gömda, kvinnojourer, skyddat boende, dödsfallsutredningar, sexuella övergrepp mot barn och hatbrottsjourer.

Jämför reservationerna 12 (MP), 13 (S), 14 (MP), 15 (V), 16 (V), 17 (S), 18 (MP), 19 (V), 20 (S, V), 21 (MP), 22 (S), 23 (S), 24 (MP) och 25 (V).

Motioner

Kommunernas ansvar

I motion Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att den nya formuleringen i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen bör skärpas till ett absolut ansvar för kommunerna i fråga om kvinnor som är utsatta för våld.

Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

I motion Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet i uppdrag att kontinuerligt genomföra frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor.

I motion Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld. Ett liknande yrkande om våld i samkönade relationer finns i motion Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 8.

I motion So238 av Christina Oskarsson (S) begärs ett tillkännagivande om stöd till våldutsatta kvinnor. Motionären anför att det behövs en mer enhetlig tillsyn över kommunerna eftersom kvaliteten på det stöd som våldutsatta kvinnor och barn får skiftar kraftigt mellan olika kommuner.

I motion Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om att det krävs särskilda insatser riktade till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med bristande kunskap i svenska och bristande socialt nätverk samt kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder som söker stöd för utsatthet för mäns våld.

I motion So592 av Eva Olofsson m.fl. (V) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att, i en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättning, särskilt belysa frågan om mäns våld.

I motion Ju287 av Désirée Pethrus (KD) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om åtgärder för att minska utsattheten för våld bland äldre kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning.

I motion Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att stödprogram ska utarbetas för kvinnor som faller offer för hedersrelaterat våld.

I motion So354 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M) begärs ett tillkännagivande om en översyn av möjligheterna för en permanent kompetensorganisation för hedersrelaterat våld vid Länsstyrelsen Östergötland.

I motion Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Länsstyrelsen Östergötland i uppdrag att utreda hur samhällets stöd till personer som har brutit med sina familjer på grund av hedersrelaterat våld och förtryck kan förbättras och hur redan befintliga verksamheter kan förstärkas.

I motion Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om ett större arbete och mer insatser i utvecklandet av mansjourer på fler håll i landet.

I motion Ju332 av Hillevi Larsson (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om ett ökat fokus på behandling av misshandlande män för att bryta våldsspiralen.

Utredning om behovet av skydd för våldsutsatta kvinnor som lever gömda

I motion Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning för att se över hur våldsutsatta kvinnor som lever gömda utan uppehållstillstånd ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld.

Kvinnojurer

I motion Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att regeringens utvecklingsmedel till kvinnojurer bör institutionaliseras ytterligare för att i högre grad komma kvinnojournerna till del.

I motion Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med en plan för hur en långsiktig finansiering av kvinnojournernas grundläggande verksamhet ska garanteras.

I motion Ju261 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om verksamhet som ger stöd till våldsutsatta kvinnor och barn. Motionären anför att det ekonomiska stödet från kommuner till de organisationer som jobbar med stöd, skydd och boende för våldsutsatta kvinnor och barn varierar kraftigt, vilket inte kan anses tillfredsställande ur jämlik-

hetssynpunkt eftersom stödet borde stå i relation till hur stor omfattningen av den sortens brott är i kommunen. Det behövs ett bättre stöd till landets kvinnohus, kvinno- och tjejjourer och liknande verksamheter eftersom andelen våldsutsatta kvinnor och barn inte minskar.

I motion So601 av Carina Hägg (S) begärs ett tillkännagivande om att kvinnojourerna ska drivas inom den ideella sektorn och inte förstatligas eller kommunaliseras.

Skyddat boende

I motion Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda boenden till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag på lämpliga åtgärder. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om skyddat boende för personer som utsatts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Ett yrkande liknande det senare finns i motion Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 8

I motion Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att alla kommuner ska säkerställa att det finns kvinnojourer och skyddat boende för kvinnor utsatta för våld.

Dödsfallsutredningar

I motion So448 av Carina Ohlsson (S) begärs ett tillkännagivande om dödsfallsutredningar och stödet till kvinnojourer. Motionären menar att regeringen genom att ta våldet på allvar och ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda dödsfallen skulle kommunerna och andra myndigheter bli bättre på att stödja kvinnor som utsatts för våld i en relation. Om kommunerna dessutom gav kvinnojourerna och tjejjourerna resurser för sitt livsviktiga arbete skulle förutsättningarna för minskat våld öka ytterligare.

Sexuella övergrepp mot barn

I motion So215 av Billy Gustafsson (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn.

I motion So329 av Jan Lindholm (MP) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att inrätta en nationell hjälptelefonlinje för personer i riskzonen att begå sexuella övergrepp mot barn. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att inrätta ett nationellt kunskapscentrum med syfte att sprida och öka kunskapen om förövare av sexualbrott mot barn. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att erbjuda Internetbaserad behandling för personer i riskzon för att begå sexuella övergrepp mot barn. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att personer som dömts för sexualbrott mot barn och barnpornografibrott bör hindras att utöva verksamhet som inbegriper regelbunden kontakt med barn.

Likalydande yrkanden finns i motion So533 av Lena Asplund (M) yrkandena 1–4.

Också i motion So540 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) finns yrkanden likalydande med yrkandena 1–3 i motionerna ovan.

Även i motion Ju293 av Morgan Johansson m.fl. (S) finns i yrkandena 13, 15 och 16 yrkanden liknande yrkandena 1–3 i motion So329 ovan.

Slutligen finns i motion Ju330 av Hillevi Larsson (S) yrkande 3 ett yrkande, liknande yrkande 1 i motion So329 ovan, om en nationell hjälptelefon.

Hatbrottsjourer

I motion Ju412 av Börje Vestlund m.fl. (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om tillgängligheten till hatbrottsjourer oavsett var man bor i Sverige.

Gällande rätt

Av 5 kap. 11 § SoL följer att till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor och barn som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ska också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.

Bakgrund

Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer m.m.

Pågående arbete

Under hösten 2007 fattade regeringen beslut om en handlingsplan för att under mandatperioden bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Handlingsplanen anvisar 56 olika åtgärder inom sex insatsområden. Insatsområdena är

- ökat skydd och stöd till våldsutsatta
- stärkt förebyggande arbete
- stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet
- utveckling av insatser riktade till våldsutövare
- ökad samverkan
- ökade kunskaper.

Insatserna i handlingsplanen är generella, men särskilda insatser görs bl.a. för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Se regeringens skrivelse 2007/08:39 och sammansatta justitie- och socialutskottets betänkande

2007/08:JuSoU1 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (prot. 2007/08:102 och 106).

Brottsförebyggande rådet (Brå) har haft i uppdrag att följa upp och utvärdera handlingsplanen. I januari 2010 lämnade Brå en delrapport (Brå, rapport 2010:4) och i december 2010 lämnades slutrapporten (Brå, rapport 2010:18). I uppdraget har också ingått att göra två studier av polisens arbete: Upprepad utsatthet för våld – Polisens och socialtjänstens arbete i nio länder (Brå, rapport 2010:19) och Strukturerad riskanalys vid våld mot närstående. En lägesbeskrivning av polisens arbete (Brå, rapport 2010:20). I slutrapportens sammanfattning finns bl.a. följande att läsa.

Med handlingsplanen har regeringen på ett kraftfullt sätt satt fokus på mäns våld mot kvinnor och på hedersrelaterat våld och förtryck (HVF). När Brå nu summerar allt som gjorts inom ramen för planens åtgärder förstärks bilden från delrapporten; handlingsplanen har resulterat i en imponerande mängd aktiviteter. Planen har inom de flesta berörda professioner bidragit till en ökad medvetenhet om hur viktigt det är att arbeta med dessa frågor och en förhöjd kunskapsnivå, den har också lett till en bättre struktur för arbetet både inom och mellan myndigheter. Planen har också bidragit till att flera nya verksamheter startat och att befintliga utvecklats. Den har slutligen också inneburit att kunskaper om bra arbetsmetoder förmedlats och prövats i många olika sammanhang.

— — —

När det gäller effekter för målgrupperna, i form av mindre utsatthet för våld, är resultaten mer osäkra. Från de löpande frågeundersökningar som finns, går det ännu inte att se någon tydlig minskning av antalet kvinnor som uppger att de blivit utsatta för våld av en man under det senaste året. Här bör man dock ha i åtanke att det senaste året som det finns uppgifter från är 2009. Det är rimligt att anta att det dröjer ett tag innan insatserna i planen kan få fullt genomslag och att eventuella minskningar kan ses först om ett par år. Ett ytterligare problem när det gäller att avläsa insatsernas effekter för våld mot kvinnor är att det inte finns några uppgifter alls om hur många kvinnor som blir utsatta igen efter att de gjort en polisanmälan. Det är ju den gruppen kvinnor, som myndigheterna genom anmälan fått kännedom om, som handlingsplanen i stor utsträckning fokuserar på.

I svar på en interpellation (ip. 2010/11:143) om utvärdering av regeringens handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor m.m. svarade statsrådet Nyamko Sabuni den 28 januari 2011 följande.

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att regeringens satsningar mot mäns våld mot kvinnor ska ske utifrån en långsiktig strategi och vilka åtgärder jag avser att vidta för att redan befintliga projekt som har haft ett lyckat resultat ska fortleva. Lena Olsson undrar också vilka åtgärder jag avser att vidta för att barn som har bevittnat att en förälder eller annan närstående vuxen utsatts för våld av den andra föräldern ska uppmärksammas och få nödvändigt skydd och stöd, samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att personer som utsatts för våld i samkönade relationer ska uppmärksammas och få nödvändigt skydd och stöd.

Jag håller med Lena Olsson om att mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer måste förebyggas och bekämpas långsiktigt om våldet ska upphöra. Fortfarande finns det många kvinnor och flickor i Sverige som misshandlas av någon som står dem nära, och det finns många barn som bevittnar detta våld. Hemmet ska vara en trygg plats – inte en brottsplats. Just därför gav jag under förra mandatperioden högsta prioritet till kampen mot mäns våld mot kvinnor. Det resulterade i en omfattande handlingsplan där vi för första gången i Sveriges historia tog ett helhetsgrepp om frågorna.

Totalt satsade vi över 1 miljard kronor på insatser inom ramen för handlingsplanen. Syftet var att sätta i gång arbetet, utbilda relevant personal och ta fram kunskap som saknades eller utveckla den kunskap vi har. Det är dessa insatser som Brottsförebyggande rådet nu har utvärderat. De konstaterar att arbetet med våldsutsatta kvinnor generellt har förbättrats. De lyfter fram att kunskapsnivån har höjts, liksom medvetenheten och engagemanget. Dessutom har arbetet fått en bättre struktur – både inom och mellan myndigheter. Resultaten är goda med tanke på hur kort tid insatserna har pågått och vad som därför är rimligt att förvänta sig. Först på längre sikt kan man förvänta sig fullt genomslag av vidtagna åtgärder, vilket Brå också pekar på i sin rapport. Det råder inget tvivel om att handlingsplanen har haft effekt, men trots alla framsteg återstår mycket att göra.

Arbetet fortsätter även under denna mandatperiod. I december 2010 fattade regeringen beslut om ett antal långsiktiga uppdrag. Bland annat har Socialstyrelsen fått ett övergripande uppdrag att fortsätta stimulera utvecklingen av socialtjänstens verksamhet för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Av uppdraget framgår att Socialstyrelsen ska verka för att socialtjänsten arbetar mer långsiktigt, strategiskt och evidensbaserat samt för förbättrad kvalitet och kompetens på området. I uppdraget ingår också fortsatt tillsyn på området i syfte att identifiera eventuella brister. Socialstyrelsen ska även fortsätta att arligen fördela medel till organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och uttryck som har utsatts för våld i en nära relation.

Lokal samordning krävs för att säkra ett gott, rättssäkert och långsiktigt fungerande stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld. Regeringen har givit länsstyrelserna fortsatta uppdrag att under åren 2011–2014 motverka bland annat mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget innebär att länsstyrelserna dels ska fördela 30 miljoner kronor till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, dels stödja samordning av insatser som motverkar mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

För att främja långsiktighet och säkra hållbarhet i framtida satsningar är det viktigt att det fortsatta arbetet baseras på erfarenheter från det som hittills har genomförts. Jag är övertygad om att det arbete som genomfördes under förra mandatperioden har lagt en god grund. Brås utvärdering och analys utgör ett viktigt underlag i det fortsatta arbetet. Jag har också inhämtat synpunkter om framtida behov från myndigheter och organisationer genom två hearingar som genomfördes i november.

Arbetet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är ett fortsatt prioriterat område för mig som jämställdhetsminister och för regeringen i sin helhet. Den långsiktiga inriktningen för arbetet som fastslogs i handlingsplanen om våld i nära relationer och i handlingspla-

nen för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja kvarstår. Insatserna ska utgå från den enskildes perspektiv och behov, och detta perspektiv ska genomsyra myndigheternas arbete.

Målsättningen är att de framtida insatserna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer införlivas i myndigheternas ordinarie arbete. En annan betydande del i arbetet är kunskapsuppbyggnad och forskning, liksom uppföljning och utvärdering av myndigheternas verksamhet inom området. En viktig del av de fortsatta satsningarna blir därför uppföljningar av pågående utvecklingsarbete, fortsatta utbildningsinsatser samt utveckling och kvalitetssäkring av arbetsmetoder till stöd för och skydd av våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld. Även insatser riktade till män som utövar våld eller som kan komma att göra det är viktigt, och jag kommer att prioritera arbetet med att bekämpa och förebygga sexuellt våld.

Länsstyrelserna genomförde på uppdrag av regeringen fr.o.m. september 2008 t.o.m. mars 2009 på ett likartat sätt över hela landet och med gemensamma bedömningskriterier en förstärkt tillsyn på området. Tillsynen genomfördes i 80 av landets kommuner. Sammanfattningsvis visar tillsynsrapporten att akuta insatser för våldsutsatta kvinnor ofta fungerar bra men att det brister i kommunernas långsiktiga arbete, t.ex. när det gäller kartläggning av problemområdet, dokumentation och uppföljning. Vissa särskilt utsatta grupperns behov tillgodoses inte heller alltid på ett bra sätt och socialtjänstens kunskap och medvetenhet om dessa grupper behöver förbättras.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har genomfört en kartläggning av medlemmarnas arbete mot mäns våld mot kvinnor, Utveckling pågår – En kartläggning av kvinnofridsarbetet i kommuner, landsting och regioner (2009). Målsättningen med kartläggningen har varit att ge en övergripande bild av arbetet för kvinnofrid men också att inspirera och visa på utvecklingsmöjligheter. Områden som belyses är bl.a. vilka sorters kommunala och landstingskommunala verksamheter som bedrivs, vilka stöd- och skyddsinsatser som erbjuds, hur samverkan ser ut, framgångsfaktorer för kvinnofridsarbetet och vilka framtida behov som medlemmarna har.

För att ge vägledning åt kommunerna i tillämpningen av socialtjänstlagen har Socialstyrelsen tagit fram allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld (SOSFS 2009:22). En handbok som ska ge ytterligare stöd i det praktiska arbetet kommer att publiceras under 2011. Tills handboken släpps finns två meddelandeblad som stöd vid tillämpningen av de allmänna råden. Det första förklarar mer utförligt råden i deras helhet medan det andra meddelandebladet förklarar socialnämndens ansvar för god kvalitet oavsett utförare, som kan vara t.ex. en ideell kvinnojour. För att effektivisera arbetet och göra bedömningarna mer enhetliga har Socialstyrelsen utarbetat kvalitetssäkrade bedömningsinstrument.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) är ett kunskaps- och resurscentrum vid Uppsala universitet som arbetar på regeringens uppdrag med att höja kunskapen på nationell nivå om mäns våld mot kvinnor och utveckla

metoder för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor. I uppdraget ingår att arbeta med metodutveckling, information, utbildning, kunskapssammanställning och forskning. År 2008 utökades verksamhetsområdet till att även omfatta våld i samkönade relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. NCK driver kvinnofridsmottagningen och den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen. Den 15 september 2010 lanserade NCK en kunskapsbank på Internet om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Kunskapsbanken riktar sig i första hand till dem som arbetar med våldsutsatta personer, exempelvis inom kommuner, rättsväsendet och hälso- och sjukvården. Kunskapsbanken innehåller bl.a. ett 60-tal introduktionstexter till olika frågor om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, aktuella forskningsprojekt och verksamma forskare på området samt rapporter från myndigheter.

I det fortsatta arbetet med att stimulera utvecklingen av socialtjänstens verksamhet för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld har Socialstyrelsen i regleringsbrev för 2011 fått i uppdrag att

- genomföra en fortsatt samlad nationell tillsyn i enlighet med de nationella bedömningskriterierna som även omfattar andra genomförare av socialtjänst än kommunen samt hälso- och sjukvården och även regelbundet redovisa enskilda tillsynsärenden
- verka för att förbättra kompetens och vidareutbildning för personal som arbetar med insatser till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld
- möjliggöra förbättrad hjälp och stöd till särskilt utsatta grupper av våldsutsatta kvinnor, t.ex. äldre kvinnor, missbrukande kvinnor, kvinnor med funktionsnedsättning, kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor som utsatts för hedersrelaterad brottslighet, och till våldsutsatta barn.

Uppdraget löper under perioden 2011–2013. För uppdraget får Socialstyrelsen disponera 8 miljoner kronor årligen under förutsättning att riksdagen ställer medel till förfogande. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder anslagspost 8. Uppdraget ska slutredovisas den 1 februari 2014 och innehålla en utvärdering och analys av resultatet av de insatser som vidtagits.

Socialstyrelsen har vidare uppdrag genom regleringsbrev att under 2011 fördela medel till organisationer som arbetar med att motverka våld mot kvinnor. Det statsbidrag som avses i förordningen (1998:1814) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området förstärks med 10 miljoner kronor per år under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder anslagspost 8. Användningen av medlen ska redovisas årligen i samband med att ordinarie statsbidrag redovisas. En slutredovisning ska ske senast den 30 juni 2014.

Kommunerna tillförs årligen 109 miljoner kronor för att i enlighet med socialtjänstlagen förstärka och kvalitetsutveckla sitt arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Socialstyrelsens redovisning av utvecklingsmedlen 2007–2009 visar att de har bidragit till en utveckling av kvinnojoursverksamheten i många kommuner. De flesta av landets kommuner har ansökt och fått del av utvecklingsmedlen. En tredjedel av projektet har utförts av kommuner och ideella organisationer tillsammans. En nationell slutredovisning överlämnas till regeringen i juni 2011.

Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag att, i dialog med Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) och Sveriges kvinnojourers riksförbund (SKR), utvärdera arbetsätt och metoder som används av kvinnojourer i deras arbete med våldsutsatta kvinnor och deras barn. Syftet med uppdraget har varit att skapa förutsättningar för ett utvecklingsarbete inom de ideella kvinnojoursverksamheterna. Uppdraget redovisades vid årsskiftet 2010/2011 i form av tre rapporter: Inventering av vårdbehov och utvärdering av socialtjänstens insatser för våldsutsatta kvinnor, Beskrivning och utvärdering av ideella kvinnojourer och Stöd till barn som upplevt våld mot mamma.

I svar på en interpellation (ip. 2010/11:122) om livet efter skyddat boende svarade barn- och äldreminister Maria Larsson den 18 januari 2011 följande.

Fru talman! Arhe Hamednaca har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att utreda eller kartlägga hur det går för dem som lämnar ett skyddat boende. Han har också frågat vad jag tänker göra för att flickor och unga kvinnor efter det skyddade boendet ska få samma möjligheter som andra i vårt samhälle att leva ett normalt liv.

— — —

Regeringen har gjort en omfattande satsning på att förbättra socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor. Den lagändring som genomfördes 2007 i socialtjänstlagen innebär en tydlig markering från samhällets sida att brottsoffer, särskilt våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld, har rätt till stöd och hjälp samt att kommunerna har ansvar för att utveckla arbetet för att tillgodose det kravet. Socialstyrelsen har tagit fram allmänna råd och behandlingsinstrument för socialnämndens arbete med dessa frågor. Samarbetet med andra myndigheter är förstas också viktigt. Rättsväsendet, hälso- och sjukvården, länsstyrelserna och frivilligorganisationerna spelar en viktig roll i sammanhanget.

Regeringen har under 2010 även antagit en handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Handlingsplanen innehåller 15 åtgärder, varav två särskilt berör dem som blir offer för hedersrelaterat våld och förtryck och behöver stöd och hjälp av samhället. Länsstyrelsen i Östergötland har fått i uppdrag att ta fram en vägledning som ska kunna användas på lokal nivå för stöd och rehabilitering av unga som har placerats i skyddat boende, familjehem eller annan institution. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att analysera vilka behov som finns av vägledning, utvärdering, uppföljning och annat för att kvalitetsutveckla arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården med offer för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barn och unga som blir gifta mot sin vilja.

Jag vill också nämna att länsstyrelserna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne har i uppdrag att stödja och samordna utvecklingen av skyddat boende. I uppdraget ingår att göra en kartläggning av hur platserna i skyddat boende finansieras samt vilket stöd som de skyddade boendena och andra verksamheter ger till de placerade för att underlätta och förbereda dem för livet efter det skyddade boendet. Denna kartläggning kommer att presenteras nu i mars 2011.

För att få mer uthållighet och långsiktighet i socialtjänstens arbete har regeringen nu givit Socialstyrelsen ett övergripande uppdrag att fortsätta stimulera utvecklingen av socialtjänstens verksamhet för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld under 2011–2013. – – – Vikten av att möjliggöra förbättrad hjälp och stöd till särskilt utsatta grupper av våldsutsatta kvinnor, till exempel kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor som utsatts för hedersrelaterad brottslighet samt våldsutsatta barn, poängteras.

På regeringens uppdrag har Socialstyrelsen utvärderat behandling av män som utövar våld i nära relationer, *Behandling av män som utövar våld i nära relationer – en utvärdering*. Utvärderingen publicerades under 2010 och visar att många män som sökte sig till behandling minskade sitt våld under uppföljningstiden som var ett år. Männens psykiska hälsa förbättrades också, och alkohol- och narkotikabruket minskade. Enligt sammanfattningen (s. 7) tyder resultaten på att behandling av män kan vara ett verksamt medel för att bekämpa våld mot kvinnor i nära relationer. Regeringen har därefter, i februari 2011, gett Socialstyrelsen i uppdrag att göra en förstudie inför ett arbete med att utveckla metoder och arbetssätt för socialtjänstanknutna verksamheter för män som utövar våld. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 2011.

Tidigare behandling

Uppdrag om frågeundersökningar, Stöd till kvinnor med bristande kunskap i svenska och bristande socialt nätverk m.m.

Utskottet behandlade i 2009/10:SoU12 Socialtjänst dels ett yrkande om uppdrag till Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet om frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor, dels ett yrkande om särskilda insatser till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med bristande kunskap i svenska och bristande socialt nätverk samt kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder som söker stöd för utsatthet för mäns våld. I sitt ställningstagande hänvisade utskottet till statsrådet Maria Larssons svar på två interpellationer (ip. 2009/10:213 och 214) där hon redogjorde för pågående arbeten när det gäller att stödja våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Utskottet ställde sig bakom vad statsrådet anfört i de frågorna. Båda motionsyrkandena avstyrktes (res. V), (res. MP) och riksdagen följde utskottet (prot. 2009/10:99).

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld

I betänkande 2008/09:SoU14 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer behandlade utskottet motionsyrkanden om uppdrag till Länsstyrelsen Östergötland m.fl. beträffande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck. I sitt ställningstagande uttalade utskottet följande.

Hedersrelaterat våld och förtryck är också ett allvarligt problem som kräver specifika insatser från samhället. Det är mycket viktigt att den satsning på skyddat boende, kunskapsutveckling och förebyggande arbete som länsstyrelserna bedriver fortsätter. Länsstyrelserna ska ge konsultativt stöd framför allt till socialtjänsten i dess arbete med dessa frågor och storstadslänsstyrelserna ska lämna fortsatt stöd till att utveckla skyddat boende. Den våldsutsattas behov av stöd efter avslutad placering i skyddat boende ska i synnerhet uppmärksammas. Länsstyrelsen i Östergötland har ett särskilt uppdrag att bedriva nationellt eller länsövergripande arbete för att arbeta mot hedersrelaterat våld. Länsstyrelsen ska bl.a. satsa på erfarenhetsutbyte och på att utveckla nya metoder. Utskottet ser mycket positivt på det arbete som bedrivs.

Vidare noterar utskottet att Ungdomsstyrelsen har regeringens uppdrag att genomföra insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck genom tjejjournernas verksamhet.

Utskottet avstyrkte motionerna (res. V) och riksdagen följde utskottet (prot. 2008/09:91). Därefter har ett sådant yrkande behandlats förenklat i 2009/10:SoU12 Socialtjänst.

Uppdrag om att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor

I betänkande 2008/09:SoU14 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer behandlade utskottet ett motionsyrkande om att Socialstyrelsen skulle ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld. I sitt ställningstagande uttalade utskottet bl.a. följande.

Utskottet noterar att regeringen givit Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera metoder och arbetssätt inom socialtjänstanknutna verksamheter för våldsutsatta kvinnor respektive barn som bevittnat våld. Syftet med uppdraget är bl.a. att möjliggöra ett förbättrat och mer kunskapsbaserat arbete i socialtjänstanknutna verksamheter. Utskottet noterar särskilt att Socialstyrelsen ska uppmärksamma att stödet till socialtjänstens personal ska möta behovet att göra deras arbete individuellt anpassat och tillgängligt för alla som behöver stöd – däribland äldre kvinnor samt kvinnor som utsatts för hedersrelaterat våld.

Utskottet avstyrkte yrkandet (res. V) och riksdagen följde utskottet (prot. 2008/09:91). Därefter har ett sådant yrkande behandlats förenklat i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst.

Våldsutsatta kvinnor som lever gömda

Ett yrkande om att utreda hur våldsutsatta kvinnor som lever gömda utan uppehållstillstånd ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld behandlades förenklat i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst och i betänkande 2008/09:SoU14 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Dessförinnan hade ett liknande yrkande behandlats i betänkande 2007/08:JuSoU1 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Utskottet avstyrkte det sistnämnda yrkandet med följande motivering.

Integrations- och jämställdhetsministern har när det gäller gömda kvinnor som utsätts för våld bl.a. uttalat att de mänskliga rättigheterna gäller för alla som befinner sig i ett land, men att statens metoder för att tillförsäkra gömda kvinnor deras rätt till skydd och stöd måste ställas i relation till att de befinner sig temporärt och utan tillstånd i landet (svar på interpellation 2007/08:211).

Riksdagen följde utskottet (rskr. 2007/08:167).

Kvinnojourer

Motioner om kvinnojourer behandlades senast i 2008/09:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. I sitt ställningstagande uttalade utskottet bl.a. följande.

Utskottet kan konstatera att regeringen redan under 2007 gav en rad uppdrag till bl.a. Socialstyrelsen och Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) när det gäller våld mot kvinnor. Uppdragen finns samlade i den handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer som presenterades i november 2007 (skr. 2007/08:39). Resurserna för att genomföra handlingsplanen har sammantaget beräknats omfatta mer än 800 miljoner kronor under mandatperioden. Kommunerna har till uppgift att följa upp och utvärdera de beslutade insatserna medan Socialstyrelsen i samverkan med länsstyrelserna ansvarar för att följa upp och utvärdera satsningen på nationell nivå. Hela uppdraget ska redovisas till regeringen den 1 juni 2009. Därtill kan nämnas att det utöver nyss nämnda särskilda utvecklingsmedel finns statsbidrag som Socialstyrelsen årligen fördelar till ideella organisationer inom det sociala området.

Utskottet avstyrkte motionerna (res. S, V, MP) och riksdagen följde utskottet (rskr. 2008/09:127 och 128). Därefter har motioner om kvinnojourer behandlats förenklat i 2009/10:SoU1 Utgiftsområde 1 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m. (rskr. 2009/10:131).

Dödsfallsutredningar

Pågående arbete

I mars 2009 överlämnade Socialstyrelsen ett förslag till ny lag med ett system för utredningar om kvinnor som har avlidit med anledning av brott i nära relationer. Förslaget har remissbehandlats och regeringen avser

enligt propositionsförteckningen att presentera en proposition under andra halvåret 2011. Syftet med systemet är att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor utsätts för brott av närstående. En utredning ska klargöra samtliga förhållanden som har inneburit att kvinnan har varit i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation, även vilka åtgärder som vidtagits eller hade kunnat vidtas för att beakta hennes behov ska klargöras.

Sexuella övergrepp mot barn

Pågående arbete och tidigare behandling

I december 2007 beslutade regeringen om en uppdaterad handlingsplan mot sexuell exploatering av barn. Planen innehåller tio nya åtgärder för att motverka den sexuella exploateringen av barn i Sverige och världen. En åtgärd som nämns är att kartlägga insatser mot förövare. Åtgärderna i handlingsplanen följdes upp under 2010, och uppföljningen presenterades i bilaga 2 i proposition 2009/10:232 Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Regeringen kommer att följa upp själva handlingsplanen i samband med att Sverige nästa gång rapporterar till FN:s barnrättskommitté, dvs. 2012.

I januari 2011 redovisade Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) och Socialstyrelsen två regeringsuppdrag som omnämndes i den uppdaterade handlingsplanen. SBU:s uppdrag omfattade att genomföra en utvärdering av effekterna av behandlingsmetoder för personer som begått eller riskerar att begå sexuella övergrepp mot barn. Socialstyrelsens uppdrag omfattade en kartläggning av tillgängliga insatser för personer som har begått eller riskerar att begå sexualbrott mot barn och den geografiska omfattningen av dessa.

SBU:s slutsatser är att det finns en stor brist på kunskap om effektiva medicinska och psykologiska behandlingsmetoder för personer som begått sexuella övergrepp mot barn, och man förordar bättre forskning på området. För vuxna som begått sexuella övergrepp mot barn räcker inte det vetenskapliga underlaget för att bedöma vilken behandling som kan minska antalet återfall i sexualbrott. För ungdomar som har begått sexuella övergrepp mot barn finns det ett begränsat stöd för att multisystemisk terapi förebygger återfall. För barn med sexuella problembeteenden riktade mot andra barn är det vetenskapliga underlaget otillräckligt för att dra slutsatser om vilken effekt kognitiv beteendeterapi har på risken för att barnen senare ska begå sexuella övergrepp. För vuxna och ungdomar som inte har begått sexuella övergrepp mot barn men som har en förhöjd risk saknas forskning om förebyggande metoder.

Socialstyrelsens slutsatser är att vetenskapligt beprövade behandlingsinsatser bör utvecklas och tillgängliggöras för män, kvinnor och barn som har begått eller riskerar att begå sexuella övergrepp. Vidare betonas vikten av att regionala kunskapscentrum utvecklas så att dessa barn och ung-

domar kan få tillgång till evidensbaserade behandlingsinsatser närmare det egna hemmet. Därtill menar Socialstyrelsen att det behövs särskilda insatser för att ge personal i förskola, fritidshem, skola och socialtjänst samt föräldrar det stöd de behöver.

Motioner med yrkanden om att förhindra sexualbrott mot barn behandlades av utskottet i betänkande 2009/10:SoU12 Socialtjänst. Utskottet hänvisade i sitt ställningstagande till den uppdaterade handlingsplanen samt till de pågående uppdragen till SBU och Socialstyrelsen. Motionerna avstyrktes (res. MP, V) och riksdagen följde utskottet (prot. 2009/10:99).

Hatbrottsjourer

Pågående arbete

Socialstyrelsen ska, enligt regleringsbrev för 2011, fördela 2 000 000 kr till organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och uttryck som utsatts för våld i en nära relation. Regeringen avser att under åren 2012–2013 tillföra ytterligare 2 miljoner kronor per år under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder anslagspost 8. Användningen av medlen ska redovisas årligen den 30 juni. En slutredovisning ska ske senast den 30 juni 2014.

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) har en nationell brottsofferjour för hbt-personer som utsatts för kränkningar, våld, hot, trakasserier eller hatbrott. Några andra renodlade jourer för hbt-personer finns inte i Sverige. Polisen i Stockholm har en hatbrottsjour som bl.a. ger utbildning till dess polispersonal som möter brottsoffer som är utsatta för hatbrott. Den arbetar alltså inte som en egentlig brottsofferjour. Hatbrottsjouren samarbetar med RFSL:s brottsofferjour.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte bedömningen att bestämmelsen i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen bör skärpas ytterligare. Motion Ju319 (MP) yrkande 7 avstyrks.

Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande problem som berör hela samhället. Arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor fortsätter att vara en högt prioriterad fråga. Brottsförebyggande rådet har nyligen följt upp och utvärderat handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (Brå, rapport 2010:18) och konstaterar att handlingsplanen har resulterat i en imponerande mängd aktiviteter och bidragit till en ökad medvetenhet inom de flesta professioner om hur viktigt det är att arbeta med dessa frågor liksom till en förhöjd kunskapsnivå. Den har även lett till en bättre struktur i arbetet och bidragit till att flera nya verksamheter startat och att befintliga utvecklats. Utskottet ser med tillfredsställelse på detta resultat. Utskottet vill också betona det arbete som Nationellt centrum för

kvinnofrid (NCK) bidragit och bidrar med när det gäller att höja kunskapen på nationell nivå om mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade relationer samt hedersrelaterat våld och att utveckla metoder för omhändertagande av dessa våldsutsatta. Av Brås rapport framgår att arbete pågår med att utveckla metoder och arbetssätt för socialtjänstanknutna verksamheter för män som utövar våld, och utskottet vill här understryka betydelsen av den ideella sektorns insatser på området. Statrådet Nyamko Sabuni har nyligen i ett svar på en interpellation om utvärderingen av handlingsplanen redogjort för såväl pågående som under mandatperioden kommande arbeten och satsningar inom området, och utskottet ställer sig bakom vad statsrådet sagt i dessa frågor. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna Ju287 (KD) yrkandena 2 och 9, Ju319 (MP) yrkandena 8 och 9, Ju332 (S) yrkande 2, Ju386 (S) yrkande 2, Ju403 (V) yrkandena 8–10, So238 (S), So354 (M) och So592 (V) yrkande 2 avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ med anledning av motion Ju403 (V) yrkande 13 som avstyrks.

Kommunerna har under senare år tillförts utvecklingsmedel för att förstärka och kvalitetsutveckla kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Utskottet har noterat att dessa utvecklingsmedel bidragit till en utveckling av kvinnojoursverksamheten i många kommuner och att en tredjedel av projekten har utförts av kommuner och ideella organisationer tillsammans. Utskottet vill i detta sammanhang åter framhålla att de ideella kvinnojourerna är ett ovärderligt komplement till det arbete med våldsutsatta kvinnor som sker inom kommunerna. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna Ju261 (S) yrkande 2, Ju319 (MP) yrkande 6, Ju403 (V) yrkande 7 och So601 (S) avstyrks.

Det är kommunernas ansvar att erbjuda skyddat boende till våldsutsatta kvinnor och deras barn, och det är viktigt att kommunerna vid behov samverkar över kommungränserna för att kunna leva upp till sitt ansvar. Frågan berörs också i den nyligen lämnade propositionen Ansvarsfördelning mellan bostättningskommun och vistelsekommun (prop. 2010/11:49). Propositionen behandlas nu av riksdagen. Länsstyrelserna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne har i uppdrag, som en insats i arbetet mot hedersrelaterat våld, att stödja och samordna utvecklingen av skyddat boende. I detta ingår bl.a. att kartlägga hur de skyddade boendena finansieras. Resultatet ska presenteras i slutet av mars 2011. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna Ju287 (KD) yrkande 8, Ju386 (S) yrkande 1 och Ju403 (V) yrkandena 4 och 11 avstyrks.

Enligt propositionsförteckningen avser regeringen att under andra halvåret 2011 presentera en proposition om utredningar om kvinnor som avlidit med anledning av brott begångna av närstående m.m. Riksdagen bör inte föregripa detta. Motion So448 (S) avstyrks.

Det är oacceptabelt att barn utsätts för sexuella övergrepp. Utskottet har noterat att den uppdaterade handlingsplanen mot sexuell exploatering av barn som riksdagen beslutade om 2007 ska följas upp inför rapporteringen

till FN:s barnrättskommitté 2012. Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) och Socialstyrelsen har nyligen redovisat sina uppdrag om utvärdering av behandlingsmetoder för personer som begått eller riskerar begå sexuella övergrepp mot barn respektive tillgängliga insatser för dessa personer. Utskottet utgår från att de slutsatser som redovisas genom uppdragen kan användas i det fortsatta arbetet med att hindra att barn utsätts för sexuella övergrepp. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna Ju293 (S) yrkandena 13, 15 och 16, Ju330 (S) yrkande 3, So215 (S), So329 (MP) yrkandena 1–4, So533 (M) yrkandena 1–4 och So540 (S) yrkandena 1–3 varför dessa avstyrks.

Socialstyrelsen fördelar medel till organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och uttryck som utsatts för våld i en nära relation. Riksdagen bör inte ta något initiativ på området. Motion Ju412 (S) yrkande 2 avstyrks.

Adoption

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om möjligheten för samkönade par att adoptera och en motion om möjligheterna för äldre föräldrar att adoptera.

Jämför reservation 26 (S, MP, V).

Motioner

I motion C310 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om möjligheten för samkönade par att adoptera. Ett liknande yrkande finns i motion C345 (M).

I motion So542 av Jan-Evert Rådström och Åsa Coenraads (båda M) begärs ett tillkännagivande om möjligheterna för äldre föräldrar att adoptera.

Gällande rätt

Enligt 6 kap. 12 § SoL ska socialnämnden, för att någon som inte är barnets förälder eller vårdnadshavare ska få ta emot ett barn med hemvist utomlands i adoptionssyfte, pröva om sökanden bl.a. med hänsyn till ålder, hälsotillstånd och socialt nätverk är lämplig att adoptera och om medgivande ska ges till att adoptionsförfarandet får fortsätta när ett visst barn har föreslagits för adoption.

Bakgrund

Adoptionsutredningen lämnade sitt slutbetänkande i juli 2009 (SOU 2009:61). Här föreslås att en bestämmelse införs om att ett medgivande att ta emot ett barn med hemvist utomlands för adoption enligt 6 kap. 12 § SoL inte får lämnas om sökanden eller sökandena vid ansökningstillfället har fyllt 43 år. Detta ska dock inte gälla om barnet har en personlig anknytning till sökanden eller det annars finns särskilda skäl. Den generella 25-årsgränsen i 4 kap. föräldrabalken för att få adoptera bör enligt utredningen behållas. Någon reglering av åldersskillnaden mellan sökanden och den som ska adopteras bör inte införas och det bör inte heller införas någon övre åldersgräns för sökanden i 4 kap. föräldrabalken. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Motioner om äldre föräldrars möjlighet att adoptera behandlades av utskottet senast i betänkande 2008/09:SoU10 Vissa internationella adoptionsfrågor. Utskottet konstaterade att reglerna om adoption var föremål för en allmän översyn och att utredningar skulle presenteras inom kort samt att riksdagen inte borde ta något initiativ. Motionerna avsågs och riksdagen följde utskottet (rskr. 2008/09:205).

I samma betänkande behandlades även ett motionsyrkande om möjligheten för samkönade par att adoptera. Utskottet konstaterade i sitt ställningstagande i den delen att Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA) vid sina kontakter med ursprungsländer följer upp frågan om möjligheterna för samkönade par att adoptera och i det sammanhanget informerar om det svenska samhället. Motionen avstyrktes och riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har fått veta att Myndigheten för internationella adoptionsfrågor fortfarande informerar myndigheterna i ursprungsländerna om möjligheten för registrerade partner att bli godkända som adoptivföräldrar i Sverige och frågar om möjligheterna för registrerade partner att få adoptera från det landet samt i kontakt med myndigheter i mottagarländer diskuterar frågan om adoption och samkönade par. Riksdagen bör inte ta något initiativ och motionerna C310 (S) och C345 (M) avstyrks.

Den fråga som tas upp i motion So542 (M) har behandlats av Adoptionsutredningen i dess slutbetänkande (SOU 2009:61). Betänkandet, som har remissbehandlats, bereds för närvarande. I avvaktan på resultatet av det arbetet bör riksdagen inte ta något initiativ. Motion So542 (M) avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Hjälp i hemmet, punkt 1 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) yrkande 26 och bifaller delvis motion 2010/11:So308 av Penilla Gunther (KD).

Ställningstagande

Ensamföräldrar och deras barn är utsatta, särskilt vid sjukdom. I en situation där barnet eller föräldern är mycket sjukt finns ingen möjlighet för ensamföräldern att exempelvis handla eller städa i hemmet. I nuläget är ensamföräldern helt beroende av familjens eller vänners hjälp. Alla ensamföräldrar har emellertid inte ett sådant nätverk. I en situation där barnet eller föräldern är mycket sjukt borde ensamstående föräldrar få hjälp med det allra viktigaste. På sikt vill jag därför att ett pilotprojekt genomförs i tre kommuner för att därefter utvärderas. Projektet innebär att ensamföräldrar vid egen eller barnets sjukdom får rätt till hemstöd, en tjänst motsvarande hemtjänsten för äldre, till en rimlig kostnad.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

2. Kvalitet i socialtjänsten, punkt 2 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Eva Olofsson (V) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:So500 av Carina Ohlsson m.fl. (S) och
avslår motionerna
2010/11:So304 av Christer Winbäck och Ulf Nilsson (båda FP) och
2010/11:So368 av Anna SteeleKarlström (FP) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Under de senaste åren har den sociala verkligheten blivit tuffare, vilket har lett till att trycket på kommunernas socialtjänst har ökat. Många som arbetar inom socialtjänsten anser att den ekonomiska resursfrågan har fått alltmer utrymme i arbetet och att budgetramarna fått styra verksamheten framför behoven. Effekten av den här utvecklingen har blivit att personer som behöver socialtjänstens stöd och hjälp inte får den hjälp som de borde få. Mot bakgrund av de ökade behoven och den ökade arbetsbördan för kommunernas socialtjänster bör regeringen och riksdagen vidta åtgärder och säkerställa att socialtjänstlagens intentioner kan upprätthållas. Det är regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med förslag om detta.

Vad vi nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Hemlöshet, punkt 3 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:So539 av Åsa Lindestam m.fl. (S) och

2010/11:So594 av Börje Vestlund (S),

bifaller delvis motionerna

2010/11:So363 av Emma Henriksson (KD) och

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1 och

avslår motion

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Hemlöshet är ett tragiskt misslyckande för samhället och en personlig tragedi för den enskilde. Det är aldrig acceptabelt att det finns människor i vårt samhälle som inte har någonstans att sova om natten.

Hemlöshet är både en socialpolitisk och en bostadspolitisk fråga och ett nytillskott av bostäder är nödvändigt för att skapa flyttningsrörelser som friställer äldre lägenheter för hushåll som står utanför bostadsmarknaden.

Alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, ordna en bostadsförmedling som är öppen, förmedlar de flesta såväl allmännyttiga som privata lägenheter och som fördelar lägenheter enligt turordning och social och medicinsk förtur.

Sverige bör införa en nollvision för hemlöshet. Medel bör anslås till att pröva och utvärdera ”bostad först-metoden” i någon eller flera av Sveriges kommuner. Även andra åtgärder bör vidtas, som skuldsanering, arbete med psykvård, hälsovård, rehabilitering, sysselsättning och minskad segregation och andra satsningar som hindrar att människor hamnar i utanförskap. ”Nollvision hemlöshet” ska innebära att orsakerna till varje fall av hemlöshet kartläggs och dokumenteras så att åtgärder kan vidtas för att säkerställa att man inte låter samma problematik upprepas.

Vad vi nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

4. Hemlöshet, punkt 3 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 1, 4 och 5,

2010/11:So539 av Åsa Lindestam m.fl. (S) och

2010/11:So594 av Börje Vestlund (S) samt

bifaller delvis motion

2010/11:So363 av Emma Henriksson (KD).

Ställningstagande

Hemlöshet beskriver inte en person utan den situation som en person befinner sig i. I den senaste nationella räkningen befann sig 17 800 personer i Sverige i hemlöshet. Det var en ökning med 3 000 personer på fem år. Precis som det inte finns bara en orsak till att personer blir och förblir hemlösa finns det heller inte en enkel lösning.

Vi måste uppnå nolltolerans när det gäller hemlöshet. Alla ska garanteras ett eget tryggt boende. Aktuell forskning vid Socialhögskolan i Lund lyfter fram metoden ”bostad först”. Utgångspunkten är att hemlösheten främst är ett bostadsproblem och att en egen bostad är en förutsättning för att ytterligare problem ska kunna åtgärdas.

Det behövs en lagstiftning som ger kommunerna ansvaret att erbjuda alla som lever i hemlöshet en fast bostad. För att stötta kommunerna att klara bostadsförsörjningen kan en ny stiftelse bildas som genom att köpa spridda lägenheter och delar av hus skulle kunna säkra det antal lägenheter

som kommunerna på egen hand inte klarar av att ta fram. En förebild är Y-stiftelsen i Finland som i dag har mer än 5 000 lägenheter i över 50 kommuner.

Även andra åtgärder mot hemlöshet behöver vidtas som skuldsanering, arbete med psykvård, hälsovård, rehabilitering, sysselsättning och minskad segregering och andra satsningar som hindrar att människor hamnar i utanförskap.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. Hemlöshet, punkt 3 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4,

2010/11:So539 av Åsa Lindestam m.fl. (S) och

2010/11:So594 av Börje Vestlund (S),

bifaller delvis motion

2010/11:So363 av Emma Henriksson (KD) och

avslår motion

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Hemlöshet beskriver inte en person utan den situation som en person befinner sig i. I den senaste nationella räkningen befann sig 17 800 personer i Sverige i hemlöshet. Det var en ökning med 3 000 personer på fem år. Precis som det inte finns en orsak till att personer blir och förblir hemlösa finns det heller inte en enkel lösning.

Vi måste uppnå nolltolerans när det gäller hemlöshet. Alla ska garanteras ett eget tryggt boende. Aktuell forskning vid Socialhögskolan i Lund lyfter fram metoden ”bostad först”. Utgångspunkten är att hemlösheten främst är ett bostadsproblem och att en egen bostad är en förutsättning för att ytterligare problem ska kunna åtgärdas. Medel bör anslås till att pröva och utvärdera ”bostad först-metoden” i någon eller flera av Sveriges kommuner. Även andra åtgärder bör vidtas, som skuldsanering, arbete med psykvård, hälsovård, rehabilitering, sysselsättning och minskad segregering och andra satsningar som hindrar att människor hamnar i utanförskap. ”Nollvision hemlöshet” ska innebära att orsakerna till varje fall av hemlöshet kartläggs och dokumenteras så att åtgärder kan vidtas för att säkerställa att man inte låter samma problematik upprepas.

Det behövs även en lagstiftning som ger kommunerna ansvaret att erbjuda alla som lever i hemlöshet en fast bostad.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Vräkning av barnfamiljer, punkt 4 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Eva Olofsson (V) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:So258 av Carina Hägg (S),

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 3 och

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) yrkande 27, bifaller delvis motion

2010/11:So428 av Otto von Arnold (KD) och

avslår motion

2010/11:So473 av Abir Al-Sahlani (C).

Ställningstagande

Barn ska inte behöva tvingas lämna sina hem på grund av föräldrarnas ekonomiska situation. Vi vill därför att lagen ändras så att det inte ska vara möjligt att vräka familjer med barn.

Socialstyrelsen har i en rapport uppmärksammat att socialtjänsten i de flesta fall agerar för sent – när hyresskulderna har blivit för stora och vräkningsprocessen redan har gått för långt, eller när hyresvärden har kontaktat socialtjänsten alldeles för sent. Socialtjänstlagen bör ändras så att den innehåller obligatoriska åtgärder när vräkning eller bostadslöshet av andra orsaker hotar barnfamiljer. Det är viktigt att insatserna görs på ett tidigt stadium, redan vid första signalen om vräkning, och att barnfamiljer erbjuds stöd med att hantera ekonomin och lösa de ekonomiska problemen innan skulderna blir för stora.

Tidigare studier har visat att socialtjänsten i kommunerna ofta har dåliga kunskaper om hur lagar och regler ska tolkas. Vägledning av kommuner är ett regeringsuppdrag som ingår i regeringens strategi för att minska avhysningar och se till att inga barn vräks. Regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att kommunernas socialtjänster får den hjälp och kunskap de behöver. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag i enlighet med vad vi anfört.

Vad vi nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

7. Hyresinbetalningar, punkt 5 (MP)

av Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:So595 av Annika Qarllsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C).

Ställningstagande

Utebliven hyresinbetalning är i dag den vanligaste orsaken till vräkning. Om socialtjänsten betalade den del av det ekonomiska biståndet som ska täcka hyran direkt till hyresvärden i stället för till brukaren, skulle färre vräkningar på grund av utebliven hyresinbetalning äga rum. Samma skulle gälla om bostadsbidraget gick direkt till hyran. Om hyran ”öronmärks” så riskerar inte någon som har ekonomiskt bistånd eller bostadsbidrag att bli vräkt av ekonomiska skäl. Det är därför angeläget att regeringen gör en översyn för att se om den nuvarande lagstiftningen är tillräcklig i de ovan beskrivna situationerna.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

8. Stöd och skydd för barn och unga, punkt 6 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:So391 av Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S) och

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) yrkandena 28 och 33, bifaller delvis motion

2010/11:So388 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2010/11:So353 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M),

2010/11:So388 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) yrkandena 1 och 2 samt

2010/11:So486 av Helena Bouveng (M).

Ställningstagande

Alla barn ska tillförsäkras goda levnadsvillkor och en trygg uppväxtmiljö. Brist på resurser får aldrig vara en anledning för kommuner att avstå från insatser till barn och unga. Samhället bör se tidiga insatser för våra barn och unga som en investering i framtiden eftersom det förebyggande arbetet är en samhällsekonomisk besparing på lång sikt. Vi anser att det behövs en översyn för att främja det förebyggande arbetet och ett bättre sätt att fördela kostnaderna kommunerna emellan. Vi anser vidare att sekretessen inte får vara ett hinder för samarbete, utan de uppgifter som finns om barn och familjer hos socialtjänsten ska följa med vid flytt till en annan kommun på samma sätt som det är i dag inom sjukvården. Det behövs en översyn om detta. Vi anser även att socialtjänsten bör få utökade befogenheter att samarbeta med andra myndigheter som polisen och skolan. Ett sådant samarbete ska vara en skyldighet. Vi anser också att det är viktigt att stärka uppföljnings- och kvalitetsarbetet när det gäller familjehem, vård för hem eller boende, ungdomshem etc. Krav bör ställas på att det finns den kompetens och den trygghet som barnen behöver. Dessutom bör förutsättningarna stärkas för kommunernas samarbete om sådana boendeformer och behandlingshem.

Familjerådslag, som är ett sätt att fatta beslut om och planera insatser för barn och ungdomar med problem genom att engagera deras eget nätverk inom ”den utvidgade familjen”, har fått ett blandat mottagande. År 2002 gjorde Socialstyrelsen en uppföljning och utvärdering av familjerådslagsmodellen. I den utredningen skriver man att förväntningarna på familjerådslagen bara delvis infriats, men att det är för tidigt att döma ut modellen. Vi anser att Socialstyrelsen ska få ett nytt uppdrag att göra en översyn av modellen och återkomma med förslag på hur den bättre kan användas i socialtjänstens arbete. Det behövs riktlinjer för när modellen är tillämpbar och när den inte är det.

När ett barn far illa är det viktigt att socialtjänsten kan ingripa i tid. Barnkompetensen hos socialtjänsten behöver i de flesta kommuner förbättras. Barnskyddsutredningen som presenterades i juli 2009 föreslår bl.a. att en socialsekreterare ska ha som uppgift att fungera som kontakt till omhändertagna barn. Som sådan ska denne enbart ha kontakt med barnet och inte vara inblandad i kontakten med familjehemmet, för att helt och hållet kunna stå på barnets sida. Personen ska även besöka familjehemmet för att se hur barnet har det och hur det mår. I utredningen påpekar man att det är viktigt att kontaktpersonen ser till att tala enskilt med barnet. Vi tycker att det är ett utmärkt förslag som skulle stärka barn som är omhändertagna och minska risken för att de far illa också efter omhändertagandet.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Stöd och skydd för barn och unga, punkt 6 (MP, V)

av Agneta Luttropp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP) yrkandena 28 och 33, bifaller delvis motion

2010/11:So388 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2010/11:So353 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M),

2010/11:So388 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) yrkandena 1 och 2,

2010/11:So391 av Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S) och

2010/11:So486 av Helena Bouveng (M).

Ställningstagande

Familjerådslag, som är ett sätt att fatta beslut om och planera insatser för barn och ungdomar med problem genom att engagera deras eget nätverk inom ”den utvidgade familjen”, har fått ett blandat mottagande. År 2002 gjorde Socialstyrelsen en uppföljning och utvärdering av familjerådslagsmodellen. I den utredningen skriver man att förväntningarna på familjerådslagen bara delvis infriats, men att det är för tidigt att döma ut modellen. Vi anser att Socialstyrelsen ska få ett nytt uppdrag att göra en översyn av modellen och återkomma med förslag på hur den bättre kan användas i socialtjänstens arbete. Det behövs riktlinjer för när modellen är tillämpbar och när den inte är det.

När ett barn far illa är det viktigt att socialtjänsten kan ingripa i tid. Barnkompetensen hos socialtjänsten behöver i de flesta kommuner förbättras. Barnskyddsutredningen som presenterades i juli 2009 föreslår bl.a. att en socialsekreterare ska ha som uppgift att fungera som kontakt till omhändertagna barn. Som sådan ska denne enbart ha kontakt med barnet och inte vara inblandad i kontakten med familjehemmet, för att helt och hållet kunna stå på barnets sida. Personen ska även besöka familjehemmet för att se hur barnet har det och hur det mår. I utredningen påpekar man att det är viktigt att kontaktpersonen ser till att tala enskilt med barnet. Vi tycker att det är ett utmärkt förslag som skulle stärka barn som är omhändertagna och minska risken för att de far illa också efter omhändertagandet.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Riksbarncentrum, punkt 7 (S, MP)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttopp (MP) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ju334 av Carina Ohlsson m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

För att försäkra sig om barnets rättigheter på livets alla områden bör regeringen överväga att ett riksbarncentrum inrättas. Detta centrum bör vara grundat på ett brett samarbete med en tvärvetenskaplig och tvärfacklig inriktning. Arbetet ska utgå från ett helhetsperspektiv av barnets rättigheter grundat på forskning inom beteende-, rätts- och samhällsvetenskap, medicinsk vetenskap samt praktisk erfarenhet. Detta riksbarncentrum bör utnyttjas i lagstiftningsarbete och i rättstillämpning. Regeringen bör återkomma med ett sådant förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Äldre, punkt 12 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:So231 av Olle Thorell (S) och avslår motion 2010/11:So368 av Anna SteeleKarlström (FP) yrkandena 1 och 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att man ska kunna känna en trygghet i att åldras med värdighet, även när hälsan sviker. När man blir gammal och sjuk kan det ibland vara svårt att veta vilken instans man ska vända sig till. Äldre personer känner oro när de inte vet vem de ska vända sig till för att få hjälp efter en sjuk-

husvistelse. För att få hjälp med en vårdplan eller en biståndsbedömning måste man i dag vända sig till olika instanser inom kommunen, landstinget och Försäkringskassan. Vi anser att dessa instanser borde samordna med en kontakt för den äldres räkning för att underlätta för den äldre. Vi anser att regeringen bör utreda möjligheterna att samordna olika instanser i samhället till gagn för den äldre.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Kommunernas ansvar, punkt 14 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

År 2007 skärptes socialtjänstlagens skrivning från att kommunerna bör ge stöd till våldsutsatta kvinnor till formuleringen socialtjänsten ”ska särskilt beakta” kvinnors behov. Detta är en kompromiss från utredningens förslag där det tydligt framgår att kommunerna ”ska” stödja våldsutsatta kvinnor. Jag anser att formuleringen fortfarande är för vag och att lagen i detta hänseende bör skärpas till ett absolut ansvar för kommunerna i fråga om kvinnor som är utsatta för våld.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, punkt 15 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 8, 2010/11:Ju332 av Hillevi Larsson (S) yrkande 2, 2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 2,

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 9 och
2010/11:So238 av Christina Oskarsson (S) samt
avslår motionerna
2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 2 och 9,
2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 9,
2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 8 och 10,
2010/11:So354 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M) och
2010/11:So592 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs kommunala riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld, och vi anser att regeringen bör ge i uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram detta. Vi anser också att det behövs en mer enhetlig tillsyn över kommunerna när det gäller det stöd som ges till kvinnor och barn som utsatts för våld eller bevittnat våld. För att kunna förebygga och förhindra mäns våld mot kvinnor krävs det samtidigt att det finns kvalificerat stöd och behandling för de våldsbenägna männen. Vi anser därför att det behövs en större satsning på mansjourer runt om i landet och att man satsar på behandling av män som misshandlat.

Vad vi nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

14. Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, punkt 15 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2,
2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkandena 8 och 9,
2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 2 och
2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 9 och
avslår motionerna
2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 9,
2010/11:Ju332 av Hillevi Larsson (S) yrkande 2,
2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 8 och 10,
2010/11:So238 av Christina Oskarsson (S),
2010/11:So354 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M) och
2010/11:So592 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att det behövs kommunala riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld, och jag anser att regeringen bör ge i uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram detta. Jag anser vidare att det behövs särskilda insatser till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med bristande kunskaper i svenska och med bristande socialt nätverk samt kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder som söker stöd för utsatthet för mäns våld. Dessutom behövs såväl en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättning i fråga om utsatthet för mäns våld som olika åtgärder för att minska utsattheten för våld bland äldre kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning. Slutligen anser jag att det behövs en större satsning på mansjourer runt om i landet.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. Olika frågor inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, punkt 15 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 8,

2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 2,

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 8–10 och

2010/11:So592 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 2 och 9,

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 9,

2010/11:Ju332 av Hillevi Larsson (S) yrkande 2,

2010/11:So238 av Christina Oskarsson (S) och

2010/11:So354 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M).

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att kontinuerligt genomföra frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor för att kunna se om de genomförda åtgärderna och insatserna för att stoppa mäns våld mot kvinnor får avsedd effekt. Jag anser dessutom att det behövs kommunala riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld och även att regeringen bör ge i uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram också detta.

Dessutom behövs en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättning i fråga om utsatthet för mäns våld. Länsstyrelsen Östergötland bör få i uppdrag att utreda hur samhällets stöd till personer som brutit med sina familjer på grund av hedersrelaterat våld och förtryck kan förbättras och hur stödet till redan befintliga verksamheter kan förstärkas. Slutligen anser jag att det behövs en större satsning på mansjourer runt om i landet.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

16. Utredning om behovet av skydd för våldsutsatta kvinnor som lever gömda, punkt 16 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 13.

Ställningstagande

Kvinnor som lever gömda i Sverige utan uppehållstillstånd är en grupp som är extra utsatt när det gäller mäns våld. En kvinna som helt saknar rättigheter i samhället riskerar att bli utsatt för sexuella övergrepp och misshandel av män som utnyttjar hennes situation. Enligt en rad internationella konventioner som Sverige anslutit sig till är det samhällets ansvar att ge alla våldsutsatta kvinnor rätt till stöd och skydd. Gömda kvinnor som lever i Sverige utan uppehållstillstånd och som misshandlas får dock sällan skydd eller hjälp. Det är få kvinnojourer som har möjlighet att ta emot dessa kvinnor. Anledningen är ofta att kommunerna inte ger jourerna någon ersättning för skydd till gömda kvinnor, men också att kvinnans behov ser annorlunda ut och att många jourer varken har kompetens eller resurser att hantera dessa.

Vidare är det otänkbart för en gömd kvinna att polisanmäla misshandeln eftersom hon då själv riskerar att utvisas.

Regeringen har helt glömt bort de papperslösa kvinnorna i sin handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39). Jämställdhetsministern har uttryckt att de inte kan skriva in skydd för gömda kvinnor i ett regeringsdokument eftersom det skulle ge signaler till kvinnorna om att ”de är välkomna att stanna”.

Men det är regeringens ansvar att se till att alla våldsutsatta kvinnor, oavsett om de är papperslösa eller inte, får skydd. Därför bör regeringen utreda hur våldsutsatta kvinnor som lever gömda ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17. Kvinnojouurer, punkt 17 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:Ju261 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 2 och avslår motionerna

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6,

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7 och

2010/11:So601 av Carina Hägg (S).

Ställningstagande

För ett stort antal av de kvinnor och barn som utsatts för hot och våld i nära relationer blir landets kvinnohus en viktig fristad. Det ekonomiska stödet från kommuner till de organisationer som jobbar med stöd, skydd och boende för våldsutsatta kvinnor och barn varierar kraftigt, vilket inte kan anses tillfredsställande från jämlikhetssynpunkt. Stödet borde i stället ges i relation till hur stor omfattningen av denna typ av brott är i varje kommun. Våld mot kvinnor utövas av män oberoende av klasstillhörighet, etnicitet, ålder eller religion. Kvinnor drabbas oavsett om de bor i lägenhet, bostadsrätt eller villa. Att vara gammal eller funktionshindrad stoppar inte män från att slå. Inte heller att mannen är framgångsrik, kanske företagare eller rent av en politiker verkar vara faktorer som sätter stopp för våldsamt beteende. Våld i samkönade relationer förekommer också. Andelen våldsutsatta kvinnor och barn minskar dess värre inte, och därför behövs ett bättre stöd till landets kvinnohus, kvinno- och tjejjourer och liknande verksamheter.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

18. Kvinnojourer, punkt 17 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6 och avslår motionerna

2010/11:Ju261 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 2,

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7 och

2010/11:So601 av Carina Hägg (S).

Ställningstagande

Jag är mån om att de ideella kvinnojourernas roll tas till vara. Sedan 2006 ska kommunerna, och inte de enskilda kvinnojourerna, söka utvecklingsmedlen hos länsstyrelserna. Detta har gjort det svårt för flera kvinnojourer att få del av dessa medel. Jag anser att regeringens utvecklingsmedel till kvinnojourer bör institutionaliseras ytterligare för att i högre grad komma kvinnojourerna till godo. Det statliga bidraget till lokala kvinnojourer ska ges i förhållande till invånarantalet i den kommun där kvinnojouren finns. Formerna för att söka dessa statliga medel bör automatiseras så långt som möjligt för att kvinnojourerna ska kunna lägga energi på långsiktigt arbete. Ansvaret för fördelningen av medel till lokala kvinnojourer bör i stället ligga på Brottsoffermyndigheten eftersom man där har kompetens på området mäns våld mot kvinnor. Slutligen anser jag att lokala kvinnojourer själva bör kunna söka statliga medel för sin verksamhet från Brottsoffermyndigheten.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

19. Kvinnojourer, punkt 17 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Ju261 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 2 och

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 7 och

avslår motionerna

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 6 och

2010/11:So601 av Carina Hägg (S).

Ställningstagande

Genom handlingsplanen mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer har regeringen tillfört kommunerna utvecklingsmedel i syfte att förstärka kvinnojourverksamheten och kvalitetsutveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och barn på lokal nivå. Kvinnojournerna behöver emellertid kontinuerlig finansiering för att kunna bedriva ett fungerande arbete på lång sikt. I dag drivs verksamheten i projektform och är beroende av tillfälliga satsningar. Mycket av jourernas tid går åt till att ansöka om nya projektpengar, och myndigheter (t.ex. länsstyrelserna) som fördelar utvecklingsmedel söker ofta nyskapande projekt medan många tjej- och kvinnojouer saknar medel för att garantera kontinuitet i den grundläggande jourverksamheten.

Jag anser vidare att stödet till kvinnojournerna borde lämnas i relation till hur stor omfattningen av denna typ av brott är i varje kommun. Andelen våldsutsatta kvinnor och barn minskar dess värre inte, och därför behövs ett bättre stöd till landets kvinnohus, kvinno- och tjejjourer och liknande verksamheter.

För att komma till rätta med problemen med jourernas finansiering föreslår jag att regeringen återkommer med en plan för hur en långsiktig finansiering av kvinnojournernas grundläggande verksamhet ska garanteras.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

20. Skyddat boende, punkt 18 (S, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Eva Olofsson (V) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 8,

2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 1 och

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 4 och 11.

Ställningstagande

Den som utsätts för våld i en nära relation får i många fall problem med sitt boende. Dels kan den våldsutsatta bli utslängd från sin partners lägenhet, dels kan hon tvingas fly för att undkomma våldet. I många kommuner är det i praktiken kvinnojournerna som står för insatser när det gäller skyddat boende till utsatta kvinnor och barn.

Enligt en kartläggning som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har gjort (Utveckling pågår – En kartläggning av kvinnofridsarbetet i kommuner, landsting och regioner, 2009) erbjuder 80 % av kommunerna skyddat boende på en kvinnojour som bedrivs ideellt. Akut skyddat boende finns vanligtvis i kommunerna medan mera långsiktigt boende sällan kan erbjudas. Problemet med att kommunerna många gånger inte kan erbjuda våldsutsatta kvinnor ett lämpligt boende handlar till stor del om den generella bristen på bostäder. Kommunerna måste bli bättre på att samarbeta över gränserna när det gäller boendefrågan, t.ex. genom att bilda resurspooler med boenden för de personer som utsatts för våld i nära relationer.

Vi anser att kommunerna ska säkerställa att det finns möjlighet till skyddat boende för kvinnor utsatta för våld.

Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda boenden till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag till lämpliga åtgärder.

Vi anser vidare att de specifika behov som kvinnor och ungdomar som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld har måste beaktas när det gäller skyddade boenden. Det kan t.ex. handla om specifika krav på grund av säkerhetsskäl som särskilt gör sig gällande i samband med hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen bör mot bakgrund av detta återkomma med förslag om skyddat boende för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna

21. Skyddat boende, punkt 18 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motionerna

2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 8,

2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) yrkande 1 och

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

Den som utsätts för våld i en nära relation får i många fall problem med sitt boende. Dels kan den våldsutsatta bli utslängd från sin partners lägenhet, dels kan hon tvingas fly för att undkomma våldet. I många kommuner är det i praktiken kvinnojourerna som står för insatser när det gäller skyddat boende till utsatta kvinnor och barn.

Enligt en kartläggning som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har gjort (Utveckling pågår – En kartläggning av kvinnofridsarbetet i kommuner, landsting och regioner, 2009) erbjuder 80 % av kommunerna skyddat boende på kvinnojour som bedrivs ideellt. Akut skyddat boende finns vanligtvis i kommunerna medan mera långsiktigt boende sällan kan erbjudas. Problemet med att kommunerna många gånger inte kan erbjuda våldsutsatta kvinnor ett lämpligt boende handlar till stor del om den generella bristen på bostäder. Kommunerna måste bli bättre på att samarbeta över gränserna när det gäller boendefrågan, t.ex. genom att bilda resurspooler med boenden för de personer som utsatts för våld i nära relationer.

Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda boenden till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag till lämpliga åtgärder.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

22. Dödsfallsutredningar, punkt 19 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:So448 av Carina Ohlsson (S).

Ställningstagande

För mer än ett år sedan kom Socialstyrelsen med ett förslag som gällde dödsfallsutredningar och förslaget har remissbehandlats. Sådana utredningar ska enligt förslaget klarlägga alla förhållanden som har inneburit att kvinnan varit i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Syftet är att lyfta fram vad som gjordes eller hade kunnat göras för att ge henne stöd och hjälp. Flera kvinnor har dödats av sina män sedan Socialstyrelsens utredning blev klar. Vi hoppas att förslaget blir verklighet snart eftersom sådana utredningar och de åtgärder de resulterar i är livsviktiga. Vi anser att regeringen bör återkomma med förslag till en lag om dödsfallsutredningar.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

23. Sexuella övergrepp mot barn, punkt 20 (S)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Ju293 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 13, 15 och 16,

2010/11:Ju330 av Hillevi Larsson (S) yrkande 3,

2010/11:So215 av Billy Gustafsson (S),

2010/11:So329 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1–3,

2010/11:So533 av Lena Asplund (M) yrkandena 1–3 och

2010/11:So540 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2010/11:So329 av Jan Lindholm (MP) yrkande 4 och

2010/11:So533 av Lena Asplund (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Regeringens handlingsplan mot sexuell exploatering av barn omfattar inte sexuella övergrepp av närstående utan endast barnprostitution och barnpornografi. Vi anser att handlingsplanen bör kompletteras så att den också omfattar sexuella övergrepp av närstående.

Den enda öppna mottagningen i Sverige dit personer med ett sexuellt avvikande beteende kan vända sig för att få telefonrådgivning finns på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge. Mottagningen har dock begränsade resurser och för behandling krävs hemvist i Stockholms län. Vi anser därför att det bör inrättas en nationell hjälptelefonlinje för personer i riskzonen att begå sexuella övergrepp. Syftet med denna skulle primärt vara att hjälpa presumtiva förövare, men också att ge såväl närstående som personal inom barn- och ungdomsverksamhet, socialtjänst etc. rådgivning vid övergreppssituationer.

Vi anser även att det bör inrättas ett nationellt kunskapscentrum med syfte att öka och sprida kunskapen om förövare av sexualbrott mot barn. Ett sådant skulle kunna bidra till att bättre förebygga sexuella övergrepp på barn.

Vi anser slutligen att möjligheten till Internetbaserad behandling för personer i riskzonen för att begå sexuella övergrepp mot barn bör utredas. Det skulle underlätta vård för personer som annars har svårt att uppsöka vård på grund av det tabu och den skam som dessa brott är belagda med.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

24. Sexuella övergrepp mot barn, punkt 20 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:Ju293 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 13, 15 och 16,

2010/11:Ju330 av Hillevi Larsson (S) yrkande 3,

2010/11:So329 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1–4,

2010/11:So533 av Lena Asplund (M) yrkandena 1–4 och

2010/11:So540 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 1–3 och

avslår motion

2010/11:So215 av Billy Gustafsson (S).

Ställningstagande

Den enda öppna mottagningen i Sverige dit personer med ett sexuellt avvikande beteende kan vända sig för att få telefonrådgivning finns på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge. Mottagningen har dock begränsade resurser och för behandling krävs hemvist i Stockholms län. Jag anser därför att det bör inrättas en nationell hjälptelefonlinje för personer i riskzonen att begå sexuella övergrepp. Syftet med denna skulle primärt vara att hjälpa presumtiva förövare, men också att ge såväl närstående som personal inom barn- och ungdomsverksamhet, socialtjänst etc. rådgivning vid övergreppssituationer.

Jag anser även att det bör inrättas ett nationellt kunskapscentrum med syfte att öka och sprida kunskapen om förövare av sexualbrott mot barn. Ett sådant skulle kunna bidra till att bättre förebygga sexuella övergrepp på barn.

Jag anser också att möjligheten till Internetbaserad behandling för personer i riskzonen för att begå sexuella övergrepp mot barn bör utredas. Det skulle underlätta vård för personer som annars har svårt att uppsöka vård på grund av det tabu och den skam som dessa brott är belagda med.

Slutligen anser jag att registerkontrollen bör ändras för att få ett heltäckande skydd. Registerkontrollen är fortfarande särreglerad mellan olika yrkesgrupper och mellan obligatorisk och frivillig sådan. Dessutom har en arbetsgivare möjlighet att anställa en person trots att denne förekommer i belastningsregistret. En generell bestämmelse bör därför införas som innebär ett förbud mot att anställa den som förekommer i belastningsregistret eller misstankeregistret gällande sexualbrott mot barn och barnpornografi-

brott samt vidare ett förbud mot att inneha förtroendeuppdrag i frivilligsektorn om anställningen eller förtroendeuppdraget innebär en regelbunden kontakt med barn.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

25. Hatbrottsjourer, punkt 21 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ju412 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Under den senaste tioårsperioden har antalet anmälningar om hatbrott mot hbt-personer ökat kraftigt, dock var det oförändrat mellan 2008 och 2009. Även om antalet anmälda hatbrott med homofobisk och transfobisk anknytning har varit oförändrat det senaste året är det fortfarande ett stort problem.

Tyvärr har sällan de vanliga brottsofferjourerna kunskap om hatbrott och hbt. RFSL bedriver i dag en nationell hatbrottsjour för hbt-personer. Under den nuvarande och förra borgerliga regeringen har dock denna jour levt under en ständig osäkerhet om att kunna överleva.

Jag anser att det bör skapas en stabil nationell hatbrottsjour som har till uppgift att arbeta preventivt mot hatbrott på grund av sexuell läggning och könsidentitet, att fungera som en nationell utbildare för landets övriga brottsofferjourer och även som en rådgivande instans för de poliser som ska utreda brotten.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

26. Adoption för samkönade par, punkt 22 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Eva Olofsson (V) och Carina Moberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:C310 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) och bifaller delvis motion

2010/11:C345 av Tomas Tobé (M).

Ställningstagande

En av de viktigaste reformerna för par i samkönade relationer var möjligheten att adoptera barn. Det politiska beslutet var en seger, men har tyvärr inte fått tillräckligt genomslag när det gäller att leda till genomförda adoptioner i praktiken. Flera samkönade par är i dag godkända som adoptivföräldrar men inget av dem har kunnat få något barn via adoptionsbyrå, och detta har med givarländernas värderingar att göra. För närvarande finns det inte något annat land som accepterar adoption till homosexuella par. Sverige har gott renommé i världen som mottagarland av adoptivbarn. Vi anser därför att det är rimligt att Sverige inleder samtal med några länder för att ge samkönade par möjlighet att adoptera barn.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Familjehemsföräldrar, punkt 8 (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Carina Moberg (S) anför:

Det nuvarande systemet för socialförsäkringar innebär svårigheter med att rekrytera familjer som i sina hem kan ta emot barn och unga med behov av stöd. De familjer som åtar sig detta avstår arbetstid i sitt vanliga arbete och riskerar att hamna utanför socialförsäkrings- och pensionssystem. De placerade barnens och ungdomarnas behov av en trygg vuxenkontakt är många gånger omöjligt att förena med yrkesarbete på heltid. Många kommuner har ett stort behov av familje- och jourhem. Det finns därför ett behov av att förbättra villkoren för familjehemsföräldrar. Vi avstår dock från att reservera oss men kommer att följa den parlamentariska kommitténs arbete, Hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet (dir. 2010:48), och förbehåller oss rätten att återkomma.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Ju261 av Eva-Lena Jansson (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om verksamhet som ger stöd till våldsutsatta kvinnor och barn.

2010/11:Ju287 av Désirée Pethrus (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att minska utsattheten för våld bland äldre kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyddat boende ska erbjudas alla kvinnor som söker hjälp för hedersrelaterat våld.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödprogram ska utarbetas för kvinnor som faller offer för hedersrelaterat våld.

2010/11:Ju293 av Morgan Johansson m.fl. (S):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt kunskapscentrum som kan förbättra forskningen om sexualförbrytare.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en hjälptelefonlinje.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Internetbaserad behandling.

2010/11:Ju319 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringens utvecklingsmedel till kvinnojourer bör institutionaliseras ytterligare för att i högre grad komma kvinnojourerna till del.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den nya formuleringen i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen bör skärpas till ett absolut ansvar för kommunerna i fråga om kvinnor som är utsatta för våld.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen även bör få ett särskilt uppdrag att ge kommunerna råd och anvisningar när det gäller våld i samkönade relationer.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det krävs särskilda insatser till myndigheter för att de ska kunna ge adekvat stöd till kvinnor med bristande kunskap i svenska och bristande socialt nätverk samt kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder som söker stöd för utsatthet för mäns våld.

2010/11:Ju330 av Hillevi Larsson (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om idén att införa en nationell hjälptelefon.

2010/11:Ju332 av Hillevi Larsson (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ökat fokus på behandling av misshandlande män för att bryta våldsspiralen.

2010/11:Ju334 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ett riksbarncentrum inrättas.

2010/11:Ju361 av Otto von Arnold och Yvonne Andersson (båda KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild nämnd som behandlar brott begångna av barn under 15 år.

2010/11:Ju386 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kommuner ska säkerställa att det finns kvinnojourer och skyddat boende för kvinnor utsatta för våld.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett större arbete och mer insatser i utvecklandet av mansjourer på fler håll i landet.

2010/11:Ju403 av Lars Ohly m.fl. (V):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda boenden till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag på lämpliga åtgärder.

7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en plan för hur en långsiktig finansiering av kvinnojourernas grundläggande verksamhet ska garanteras.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet i uppdrag att kontinuerligt genomföra frågeundersökningar om förekomsten av mäns våld mot kvinnor.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att utreda hur samhällets stöd till personer som har brutit med sina familjer på grund av hedersrelaterat våld och förtryck kan förbättras och hur redan befintliga verksamheter kan förstärkas.
11. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om skyddat boende för personer som utsatts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över hur våldsutsatta kvinnor som lever gömda utan uppehållstillstånd ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld.

2010/11:Ju412 av Börje Vestlund m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgängligheten till hatbrottsjourer oavsett var man bor i vårt land.

2010/11:C310 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om adoption för samkönade par.

2010/11:C314 av Andreas Norlén och Mats Johansson (båda M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning i riskbedömning för socialtjänstens personal.

2010/11:C345 av Tomas Tobé (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om adoption för samkönade par.

2010/11:Sf338 av Andreas Carlson och Annika Eclund (båda KD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell kampanj för att rekrytera fler familjehem och gode män.

2010/11:So215 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en handlingsplan mot sexuella övergrepp mot barn.

2010/11:So231 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om biståndsbedömningar för äldre.

2010/11:So238 av Christina Oskarsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till våldsutsatta kvinnor.

2010/11:So258 av Carina Hägg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vräkning av barn.

2010/11:So304 av Christer Winbäck och Ulf Nilsson (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa legitimation för socionomer.

2010/11:So308 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av tillgång till stöd i hemmet för omvårdnad av barn vid en förälders sjukdom.

2010/11:So311 av Annika Eclund och Yvonne Andersson (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ett fungerande föräldrastöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka familjerådgivningen genom att pröva att införa en familjerådgivningspeng och se över ett system med att erbjuda alla par som får barn en gratischeck till familjerådgivningen.

2010/11:So329 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en nationell hjälptelefonlinje för personer i riskzonen att begå sexuella övergrepp mot barn.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt kunskapscentrum med syfte att sprida och öka kunskapen om förövare av sexualbrott mot barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att erbjuda Internetbaserad behandling för personer i riskzon för att begå sexuella övergrepp mot barn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som dömts för sexualbrott mot barn och barnpornografibrott bör hindras att utöva verksamhet som inbegriper regelbunden kontakt med barn.

2010/11:So335 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda alla föräldrar föräldrautbildning med början redan inom mödravården och sedan ytterligare under den tid som barnet går i förskola och skola.

2010/11:So353 av Thomas Finnborg och Margareta Pålsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningsstöd för familjehemsplacerade barn.

2010/11:So354 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna för en permanent kompetensorganisation för hedersrelaterat våld vid Länsstyrelsen Östergötland.

2010/11:So362 av Emma Henriksson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hur kommunerna i dag erbjuder föräldrautbildningar.

2010/11:So363 av Emma Henriksson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklad forskning om och en nollvision för hemlöshet.

2010/11:So368 av Anna SteeleKarlström (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialstyrelsen ska ange tvingande nationella föreskrifter för avtalsskrivning vid upphandling av äldreomsorg.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om etablerandet av en funktion för kvalitetsutveckling inom Socialstyrelsen.

2010/11:So388 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat skydd för barn i familjehem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över socialtjänstlagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om en kvalificerad person som tillvaratar barnens intressen kan utses vid familjehemsplaceringar.

2010/11:So391 av Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn för att tillförsäkra alla barn goda levnadsvillkor och en trygg uppväxtmiljö.

2010/11:So404 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka på vilket sätt föräldraskap kan uppvärderas i samhället.

2010/11:So426 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en politik mot hemlöshet baserat på metoden "Bostad först".
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta mot vräkningar av barnfamiljer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en lagstiftning som ger kommunerna ansvaret att erbjuda alla som lever i hemlöshet en fast bostad.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en stiftelse utifrån Y-stiftelsen i Finland som modell.

2010/11:So428 av Otto von Arnold (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänsten ska bli mer aktiv i att tillvarata barns intressen vid vräkning.

2010/11:So434 av Anita Brodén och Jan Ertsborn (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur de medmänniskor som drabbats av samhällets bristande tillsyn av den sociala barnavården kan ges upprättelse.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av gemensam kunskapsuppbyggnad och specifika åtgärder för att förebygga dagens och framtida brister inom den sociala barnvården.

2010/11:So448 av Carina Ohlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dödsfallsutredningar och stödet till kvinnojourer.

2010/11:So473 av Abir Al-Sahlani (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en kartläggning av hemlösa barns situation.

2010/11:So486 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ny lag om stöd och skydd för barn och unga.

2010/11:So500 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om socialtjänsten.

2010/11:So514 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra villkoren för familjehem.

2010/11:So533 av Lena Asplund (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell hjälptelefonlinje för personer i riskzonen att begå sexuella övergrepp på barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt kunskapscentrum med syfte att sprida och öka kunskapen om förövare av sexualbrott mot barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att erbjuda Internetbaserad behandling för personer i riskzon för att begå sexuella övergrepp på barn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som dömts för sexualbrott mot barn och barnpornografibrott hindras att utöva verksamhet som inbegriper regelbunden kontakt med barn.

2010/11:So539 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hemlöshet.

2010/11:So540 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en nationell hjälptelefonlinje för personer i riskzonen att begå sexuella övergrepp på barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt kunskapscentrum med syfte att sprida och öka kunskapen om förövare av sexualbrott mot barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att erbjuda Internetbaserad behandling för personer i riskzon för att begå sexuella övergrepp på barn.

2010/11:So542 av Jan-Evert Rådström och Åsa Coenraads (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheterna till adoption för äldre föräldrar.

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om möjlighet till hemstöd för ensamstående föräldrar.
27. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag för att ytterligare förstärka vikten av att barn inte vräks.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vad Barnskyddsutredningen föreslagit om socialtjänsten.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen får i uppdrag att göra en översyn av familjerådsmodellen.

2010/11:So592 av Eva Olofsson m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att, i en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättning, särskilt belysa frågan om mäns våld.

2010/11:So594 av Börje Vestlund (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krafttag mot hemlöshet.

2010/11:So595 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av regelverket så att hyran kan tas direkt från det ekonomiska biståndet eller från bostadsbidraget för att förhindra vräkning.

2010/11:So601 av Carina Hägg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnojourerna ska drivas inom den ideella sektorn och inte förstatligas eller kommunaliseras.